

◆ EVROPSKA UNIJA –
GROŽNJA RAZPADA

EuroMemo Group

◆ 10 LET PO PREVZEMU EVRA

Andrej Rant

◆ ZA SLOVENIJO JE KAR DOBRO
GOSPODARSKO LETO

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

◆ TRG ELEKTRIČNE ENERGIJE
PO 2009 V PETIH SOSEDNIJH
DRŽAVAH EU

France Križanič, Žan Oplotnik

◆ STATISTIČNA PRILOGA

EIPF

GOSPODARSKA GIBANJA

492

Ljubljana, december 2016

UREDNIŠKI ODBOR:

Meta Ahtik, Banka Slovenije, Ljubljana;
Wilfried Altzinger, Wirtschaftsuniversität, Wien, Avstrija;
Jani Bekó, EPF, Univerza v Mariboru, Maribor;
Velimir Bole, EIPF, Ljubljana;
Enrico Colombatto, Università di Torino, Italija;
Alenka Kavkler, EPF, Univerza v Mariboru, Maribor
France Križanič, EIPF, Ljubljana;
Jože Mencinger, UL in EIPF, Ljubljana – urednik;
Žan Oplotnik, EPF, Univerza v Mariboru, Maribor;
Steve Pejovich, University of Texas, ZDA;
Franjo Štiblar, PF UL in EIPF, Ljubljana;

GOSPODARSKA GIBANJA objavljajo rezultate raziskovanj EIPF o tekočih gospodarskih dogajanjih. Prva številka je izšla junija 1971, od novembra istega leta pa izhajajo redno vsak mesec (z eno dvojno številko v letu). Do novembra 1974 so objavljala rezultate raziskovanj EIPF za Jugoslavijo in so bila pisana v srbohrvaščini. Od novembra 1974 do oktobra 1991, ko so prenehala izhajati, so rezultate raziskovanj za Jugoslavijo objavljala PRIVREDNA KRETANJA JUGOSLAVIJE, GOSPODARSKA GIBANJA pa so se omejevala na Slovenijo. Publikacijo sofinancira ARRS.

NAROČNIKI LAHKO CELOTNO PUBLIKACIJO DOBIJO TUDI NA DOMAČI STRANI EIPF

Pogoji naročila: Naročilo začenja z dogovorno določenim mesecem, naslednja leta se samodejno podaljšuje, konča pa z decembrom tistega leta, v katerem je bilo pisno odpovedano.

© 2016 EIPF, Ekonomski institut d.o.o., Ljubljana, p.p.1722, Prešernova 21,
Tel: (01) 2521688, 2518776, 2518704; Fax: (01) 4256870;
Elektronska pošta: INFO@EIPF.SI,

Domača stran: WWW.EIPF.SI

ISSN številka: 0351-0360

Zaščita vključuje vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje, ne glede na tehniko, celote in posameznih delov.

Tiskala tiskarna CICERO v 400 izvodih.
Oblikovanje in priprava za tisk: Rogač RMV, d.o.o.

KAZALO

EVROPSKA UNIJA – GROŽNJA RAZPADA 6

Euro Memorandum 2017

EuroMemo Group

5

10 LET PO PREVZEMU EVRA 10

Andrej Rant

ZA SLOVENIJO JE KAR DOBRO GOSPODARSKO LETO 16

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

1. Na zaupanje potrošnikov vpliva predvsem pričakovana brezposelnost	23
2. V oktobru medletni padec izvoza in uvoza, saldo pozitiven, pogoji menjave slabši	26
3. Gospodarska klima ob koncu leta ugodna	26
4. Industrijska produkcija ponovno navzgor	28
5. Zgodnjejesenski skok turističnega povpraševanja	28
6. Brezposelnost nekoliko nižja	29
7. Cene tudi v novembru le počasi navzgor	30
8. Rast plač v javnem sektorju je že pred “sprostitvijo varčevanja”
presegla rast plač v zasebnem	30
9. Prilivi v javne blagajne so za 400 milijonov večji kot lani	32
10. Krediti prebivalstvu so prvič preseгли kredite podjetjem	34
11. Velik presežek tekoče plačilne bilance tudi v oktobru	36

TRG ELEKTRIČNE ENERGIJE PO 2009 V PETIH SOSEDNJIH DRŽAVAH EU 39

France Križanič, Žan Oplotnik

STATISTIČNA PRILOGA 50

European Economists for an Alternative Economic Policy in Europe
– EuroMemo Group –

EVROPSKA UNIJA – GROŽNJA RAZPADA

– EuroMemorandum 2017 –

6

1. Uvod

Kriza Evropske unije (EU) je večplastna in se je v zadnjem letu vidno poglobila. Britanski referendum o članstvu v EU in glasovanje v prid Brexit-a sta le najbolj vidna simptoma tendenc razpadanja. Razkol med jedrom in periferijo v evrskem območju se nadaljuje. Prihod velikega števila beguncev iz vojnih območij na Bližnjem vzhodu je v EU povzročil ogorčen spor o vprašanju, kdo bi moral skrbeti zanje. Način, na katerega so pristaši povsem svobodne trgovine uveljavili gospodarski in trgovinski sporazum (CETA) s Kanado, je pokazal skrajnen prezir do ugovorov demokratično izvoljenih organov (npr. belgijske regije Valonije in Bruslja).

Ob večkratni krizi v EU pa obstoja relativno široko soglasje, v razponu od socialnih demokratov do desničarskih nacionalističnih sil, v prid večje militarizacije EU. Drugače je pri iskanju strategij za reševanje kriz, kjer se razlike povečujejo. Prevladujoč odziv je: »zmuzniti se«. To zagovarjajo večinski krščanski demokrati, socialno demokratske in liberalne stranke. Ta strategija nadaljuje neoliberalen način povezovanja in si prizadeva ohraniti geografsko stanje evrskega in schengenskega območja, kar pa ne bo preprečilo poglobljanja razkroja. Obstajata dve podvrsti politike »zmuzniti se«. Prva si prizadeva za kombinacijo več fiskalne fleksibilnosti in več javnih naložb. To v glavnem zagovarjajo socialdemokratske stranke v Franciji in Sredozemlju. Druga podvrsta opušča celovitost schengenskega območja in se zavzema za manjše schengensko območje s strožjimi mejnimi kontrolami. »Evropo centra« podpira relativno široka paleta strank zlasti v Nemčiji, Avstriji in srednji in vzhodni Evropi. Manjše in bolj kompaktno evro območje zagovarjajo desničarske in nacionalistične stranke, kot so Lega Nord v Italiji, Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ) v Avstriji in Alternative für Deutschland (AfD) v Nemčiji, kot tudi nekaj krščanskih demokratov. Na desni strani političnega spektra je tudi koncept "Evropa narodov". Ta zagovarja evropske integracije na enotnem trgu in s povezanimi gospodarskimi predpisi. Nacionalistična desnica zahteva več prostora za nacionalne konkurenčne strategije. Desničarske nacionalistične stranke, kot sta FIDESZ na Madžarskem in Prawo i Sprawiedliwość (PI) na Poljskem, obravnavajo regionalne sklade kot bistveni element integracije. Nekatere stranke nacionalistične desnice gibanja k izstopu iz EU.

Različne strategije obstajajo tudi na politični levici. Nekatere stranke so za demokratični evropski federalizem. Politične predpostavke takega projekta so zelo zahtevne. Drugim levičarskih strankam se demokratični evropski federalizem ne zdi realistična rešitev in vidijo institucije EU kot močno zaščitene pred pritiski prebivalstva. Predlagajo izrazito pro-socialne agende, zmanjšanje predpisov EU in opuščanje evrskega območja, če je to potrebno za progresivne politične spremembe.

1. Makroekonomska in razvojne politike proti varčevanju in neenakomernemu razvoju

7

Konec 2014 in na začetku 2015 je uradna politika EU sprožila dve pobudi za oživitev; “Junckerjev načrt” in novo razlago Pakta stabilnosti in rasti (PSR), s katero bi državam članicam zagotavljala večji fiskalni manevrski prostor. Skupni rezultati teh sicer precej sramežljivih poskusov za spodbudo nedenarnega povpraševanja niso spodbudni: območje evra ostaja daleč od vzdržnega okrevanje. Ob splošni slabitvi svetovnega gospodarstva in negotovosti, ki jo je povzročilo glasovanje o Brexitu, se je krhkost okrevanja občutno povečala.

Makroekonomska politika v EU potrebuje drugačen pristop, ki bo v kratkem obdobju prinesel močno in samozadostno okrevanje, ki zagotavlja polno zaposlenost in uravnoteženo rast, in ki na dolgi rok preprečuje očitna makroekonomska neravnovesja. Zdajšnji makroekonomski pristop to povsem neuspešno poskuša doseči s kombinacijo fiskalne strogosti in konkurenčne devalvacije, ki jo poganjajo “strukturne reforme” na trgu dela, to je v bistvu omejevanje pravic delavcev, slabljenje sindikatov in demontaža socialne države.

Prepričljiva alternativa potrebuje vsaj šest večjih sprememb.

- (1) Zahtevo za uravnotežen proračun je treba nadomestiti z zahtevo po uravnoteženem gospodarstvu, ki vključuje visoko in vzdržno raven zaposlenosti.
- (2) Dolgoročno večji proračun na ravni EU, ki je potreben za financiranje naložb pa tudi javnih dobrin in storitev ter na evropski ravni vzpostavitev proti-ciklične fiskalne politike, ki lahko podpira nacionalne fiskalne politike.
- (3) Namesto osredotočanja le na skupno rast, mora uspešna strategija dati prednost tudi premagovanju razlik med različnimi regijami in sektorji.
- (4) Treba je oblikovati dolgoročno evropsko strategijo naložb, ki vključuje evropski, nacionalni in lokalni razvoj.
- (5) Sedanje deflacijsko strategijo konkurenčne devalvacije je treba nadomestiti s strategijo rasti plač, ki zagotavlja pošteno sodelovanje delavcev pri rasti nacionalnega dohodka in stabilno inflacijo.
- (6) Treba je sprejeti učinkovite ukrepe proti davčni konkurenci.

2. Denarne in finančne politike EU: je denarno sproščanje doseglo mejo?

Leta 2016 je Evropska centralna banka (ECB) nadaljevala in celo okrepila svojo politiko kvantitativnega sproščanja. Vendar pa kaže, da je ta politika dosegla svoje meje. V času krize je ECB pridobila veliko novih pristojnosti in odgovornosti, a s svojo neodvisnostjo od vseh političnih oblasti v EU vse bolj krši demokratična načela. Glavna pobuda EU na področju financ, to je kapitalska unija, verjetno ne bo prinesla večje gospodarske koristi in bo verjetno resno načeta z bližnjim britanskem odhodom iz Unije.

8

3. Migracije in EU solidarnost

Notranje in zunanje migracije v EU so močno načele enotnost in solidarnost EU. To je bil tudi eden od ključnih dejavnikov pri razpravah o Brexitu, ki je vplival na končni rezultat v juniju 2016. Migracije so postale tudi glavna stična točka desničarskih gibanj in strank po vsej EU od Poljske na vzhodu do Francije na zahodu ne oziraje se na dejstva. Obstajajo različni tokovi migracij z različno gospodarsko in politično dinamiko. V nekaterih državah, kot sta Velika Britanija, je bila kot »problem« označena notranja migracija iz držav vzhodne Evrope, kljub temu, da je v EU sprejeto načelo "prostega pretoka delovne sile", medtem ko je za druge, kot je Nemčija, problematična migracija od zunaj. Nekatere države, kot je Poljska, so poslale več kot milijon priseljencev v druge države EU, a so hkrati močan glas proti priseljencem iz držav zunaj EU, zlasti iz Sirije in drugih delov na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki.

Problematicni naj bi bili pritiski na socialne vire in ogrožanje nacionalne in kulturne identitete. Medtem ko so prvi rezultat dolgoletnega zanemarjanja javnega sektorja v različnih neoliberalnih ekonomskih politikah, je slednje bolj izgovor okriviti "druge" za socialne in gospodarske težave, s katerimi se soočajo revni - deloma zaradi iste neoliberalne prostotrgovinske in globalizacijske politike. Obstaja tudi zelo malo dokazov za trditev, da priseljenci izrabljajo socialno pomoč v državah, ki sprejemajo migrante.

4. Desničarski in gospodarski nacionalizem v EU: izvor, programi in odzivi

Večkratna kriza EU je omogočila vzpon desničarskih nacionalističnih strank. Nacionalistična desnica zajema širok spekter stališč, od nacionalističnih svobodnjaških konservativnih strank do odkrito fašističnih. Nekatere med njimi zagovarjajo programe, ki so precej neoliberalni, medtem ko druge združujejo neoliberalnost z nacionalno-konservativnimi elementi, od katerih nekatere vključujejo heterodoksne elemente. Za socialne politike je značilna mešanica elementov delovanja in konservativnost,

pri čemer se slednja usmerja v obnovo “tradicionalnih” vlog spolov. V nekaterih zahodnoevropskih državah z velikim deležem prebivalstva, ki izvira iz migracij, desničarske nacionalistične stranke agresivno zavzemajo izključevalne “nacionalne preference”. Nasprotno strategije ne bi smele zgolj nasprotovati “evropski” proti “nacionalni” rešitvi, ampak naj raje predlagajo vključujoče in egalitarne politike. Strategije se morajo ukvarjati z zaostajanjem obrobnihih regij in številnih podeželskih območij. Strategije morajo temeljiti na teritorialnih ravneh, kjer se zdi, da je verjetnost konkretnih uspehov večja. Pogosto bi bila to nacionalna in ne EU raven.

5. Evropski zunanji odnosi

9

Od začetka začasne prekinitve pogajanj za čezatlantsko trgovinsko in investicijsko partnerstvo (TTIP) in začetka uporabe celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma (CETA) je ta postal središče zanimanja. Močni tokovi levo usmerjenih strank, sindikatov in socialnih gibanj, menijo, da je CETA glede demokracije in pravne države enako regresivna kot TTIP. Ena od najbolj spornih klavzul vsebuje izključno in enostransko pravico, ki omogoča nadnacionalnim družbam tožiti vlade pred zasebnimi arbitražami za izgube, ki nastanejo zaradi spremembe zakonodaje. Čeprav CETA proglašča da je “pravica do urejanja stvari za doseganje legitimnih ciljev politike na svojih ozemljih”, državam zagotovljena, pa že možnost biti na sodišču z grozečimi ogromnimi odškodninami paralizira ukrepe vlad. Še več, glede na veliko prisotnost ameriških podjetij v Kanadi, bi lahko preko CETA uveljavili znaten del ciljev TTIP. Ob upoštevanju, da CETA še ni ratificirana s strani nacionalnih parlamentov, bo raven držav članic ključna stopnja za nasprotovanje CETA.

Zdajšnja evropska sosedska politika (ESP) je negotova. Vzhodno partnerstvo je po ukrajinski krizi, za katero je EU delno odgovorna, razpadlo, državljanske vojne pa divjajo na jugu in - predvsem - v jugovzhodnem Sredozemlju. ESP torej postaja, na dveh frontah stranska žrtev konfliktne ameriške politike do Rusije. Izbruh ukrajinske krize utira pot zunanjim posegom, ki krepijo delitve in razdrobljenost v EU. Prav tako razgalja in povečuje nezmožnost EU, da deluje neodvisno. Ukrajinska vlada, ki jo kljub katastrofalnim razmeram v državi spodbujajo ZDA, blokira izvajanje sporazuma iz Minska, ki ga je pripravil EU, medtem ko Rusi težijo, da se izognejo Parizu in Berlinu in da imajo neposreden stik z Washingtonom. Pristop ESP je temeljil na odločitvi držav v sosesčini EU, da sprejmejo dele pravnega reda EU. Takšno povezovanje pogloblja de-industrializacijo obrobja. V nekaj primerih, kot sta Ukrajina in Moldavija, je to poglobilo notranja geopolitična nasprotja. Namesto spodbujanja proste trgovine in podrejeno integracije, je prav, da sosedske politike EU vzpostavijo oblike vzajemno koristnega sodelovanja, na primer, na sektorski ravni.

10 LET PO PREVZEMU EVRA

Andrej Rant

1. Uvod

10

Slovenija je evro prevzela 1. januarja 2007. Bila je prva in takrat edina nova država članica, ki je prestala stroge kriterije preverjanja vzdržnosti makroekonomskih ravnotežij v konvergenčnih poročilih ECB in Evropske Komisije. Litvo, ki se je skupaj s Slovenijo v istem času potegovala za prevzem evra, so ta poročila ustavila zaradi nedoseganja inflacijskega kriterija za 0,1 odstotne točke!¹ Od takrat se je članstvo v Evro območju povečalo na 19 članic. Zadnja ga je prevzela Litva.

Evro v očeh pomembnega dela javnosti in tudi politike v širšem prostoru Evropske unije postaja krivec za vse težave v gospodarstvu in družbi držav članic. Vrstijo se nasveti, kako popraviti domnevne pomanjkljivosti v zasnovi evropskega skupnega denarja. Ena od novejših evropskih študij² se zavzema za federalno Evropsko unijo. Drugačni nasveti prihajajo iz globalnega okolja. Njihov skupni imenovalc je razgraditev tistega, kar v evrskem območju države članice ščiti pred globalnimi tečajnimi nihanji drugih pomembnih svetovnih valut in nihanji premij za tveganja pri cenah finančne aktive, s katero se trguje na svetovnih finančnih trgih.

Življenje je samo prineslo nekatere odgovore. Grčiji je bil ponujen političen dogovor o odhodu iz evra, a se je, ob znanem referendumskem rezultatu, raje odločila za drastične varčevalne ukrepe kot za povratek v nacionalno valuto. Korak v nepravo smer kaznujejo kapitalski trgi. Brexit je državi, ki ima svojo lastno valuto in se ji ni treba ubadati z organizacijskimi vidiki izstopanja iz evro območja, prinesel močna nihanja vrednosti funta. V ospredju je negotovost o posledicah izstopa iz skupnega evropskega trga. London pričinja izgubljeni vplivnost globalnega kapitalskega in finančnega središča.

1 Konvergenčna poročila ne ocenjujejo samo ekonomske temveč tudi pravno konvergenco države, ki prevzema evro. Zaradi vztrajanja, da se mora tudi v pravni rabi (ne samo v javni, v katero se pravna pravila ne spuščajo) za zapis imena evra uporabljati slovenska slovnična pravila, bi Slovenija pri pravnem preverjanju skoraj spotaknila samo sebe. Tik pred zdajci šele je domača politika doumela, da bi imelo tako vztrajanje trajne posledice.

2 Popravi in pripravi: rast in evro po Brexitu (Henrik Enderlein, Enrico Letta et al. (2016); Gütersloh, Berlin, Paris: Bertelsmann Stiftung, Jacques Delors Institut- Berlin and Jacques Delors Institute in Paris)

2. Zasnova evro območja

Ob nedavni 25. obletnici uvedbe tolarja je nekdanji slovenski finančni minister, ki je tolar uvajal, poudaril to dejanje kot dejanje suverena. Samo suverene države lahko izdajajo in tiskajo svoj denar. Evropska unija je skupnost suverenih držav, ne država. Pri izdajanju in tiskanju evropskega denarja, evra, gre v tej skupnosti za dejanje deljene suverenosti. Države članice jo uresničujejo s pomočjo skupne institucije, Evropske centralne banke (ECB). Njene lastnice so centralne banke držav članic. V Svetu ECB jo upravljajo guvernerji njihovih centralnih bank skupaj z Izvršnim odborom ECB, ki ga imenuje Evropski svet. Tej instituciji so politične elite vsake od držav evropske skupnosti s Pogodbo o Evropski uniji (Pogodba) dodelile upravljavsko, funkcionalno in finančno neodvisnost, posebej pa tudi osebno neodvisnost članov njenega upravljalškega telesa. Enako neodvisnost so podelile tudi nacionalnim centralnim bankam. Ta neodvisnost evropskemu sistemu centralnih bank in ECB omogoča popolno prostost pri presojah, vezanih na denarno politiko.

11

Države članice so po Pogodbi dolžne, da evro prevzamejo kot enotno evropsko valuto. O času, v katerem to nameravajo storiti, odločajo same. Izjema od obveznosti prevzemanja evra velja za dve izvorni državi članici: Veliko Britanijo in Dansko. Evropska komisija (Komisija) in ECB vsaki dve leti ocenjujeta doseganje Maastrichtskih kriterijev in pravno skladnost držav članic z lastno valuto z evro območjem. V konvergenčnih poročilih ugotavljata, ali so te države članice pripravljene za prevzem evra. Do takrat guvernerji centralnih bank držav članic z lastno valuto sodelujejo v razširjenem Svetu ECB, brez možnosti odločanja o evrski denarni politiki.

Denarna in fiskalna politika sta komplementarni politiki. Časovni horizont prve je kratkoročen, druge dolgoročnejši. Evropska unija nima fiskalne suverenosti. Ta ostaja v rokah držav članic. Deljena suverenost pri izdajanju denarja zato zahteva tudi posebno ureditev fiskalne odgovornosti držav članic, ki podpira usklajenost kratkoročnega in dolgoročnejšega horizonta pri vodenju skupne denarne politike. Določajo jo pravila Pakta stabilnosti in rasti. Za njihovo uresničevanje skrbi Komisija.

Pravila Pakta stabilnosti in rasti preprečujejo, da bi napake v ekonomskih politikah posamezne(-ih) države članice davčno obremenjevale državljane drugih držav članic. Davčno breme napak ostaja v nacionalnem okolju. Fiskalni transferji med državami članicami niso dovoljeni.

3. Krizno obdobje in spremembe v njem

Na taki zasnovi evrske denarne politike je ECB uresničevala svoje denarno posredovanje v krizi. Neomejeno likvidnostno podporo je najprej temeljila na okrepljenem kreditnem delovanju, ki je bilo kratkoročno. V nadaljevanju je naletela na vprašanje neločljive

povezanosti tveganj držav članic z zasebnimi tveganji v njihovih bančnih sistemih. Zato je podaljšala obdobje likvidnostnega kreditiranja bank na srednji rok. S premiki likvidnosti, ki so odražali preference tržnih udeležencev, je ob podaljšanem roku kreditiranja lahko prišlo do prenosa zasebnih tveganj med bančnimi sistemi v državah članicah. Upniki so lahko prenesli svoje finančno premoženje v nacionalna okolja, ki so se jim zdela varnejša. Likvidnostni transferji sproženi z emisijo denarja so obšli prepoved fiskalnih transferjev med državami članicami. Obilje likvidnosti daljše ročnosti je imelo za posledico tudi izravnavo tveganj med državami članicami evro območja. Breme te izravnave pa je bilo še vedno zamejeno v nacionalna okolja. Nosile so ga nacionalne centralne banke, ki so iz teh premikov izšle z neto dolžniško pozicijo.

12

A razmere so ECB prisilile, da je iz okrepljenega kreditnega delovanja prešla v delovanje s količinskim sproščanjem. Spremljata ga ciljno dolgoročno kreditiranje in prehod obrestnih mer iz pozitivnega v negativno območje. Stroški financiranja so se pomembno znižali. V želji, da okrepi in poenoti evropski kapitalski trg, ECB nakupovanja finančne aktive ni omejila samo na državne obveznice. Tržna tveganja so z dokončnim kupovanjem finančne aktive na trgih pričela trajno prehajati v njeno bilanco. Breme teh tveganj nosi evro območje kot celota. Od uvedbe količinskega sproščanja naprej se po podatkih TARGET 2 krepí neto dolžniška pozicija v sami ECB.

Nestandardno delovanje je povsod v razvitem svetu močno povečalo bilance centralnih bank. Gibanje cen finančne aktive, ki so jo centralne banke kupile, lahko pomembno vpliva na njihove finančne rezultate. Zato dogajanja na kapitalskih trgih nadzorujejo dosti bolj od blizu, kot so to počele v obdobju pred krizo. Obsežni nakupi vplivajo na razpoložljivost količine obveznic, ki je na voljo ostalim udeležencem finančnega trgovanja in na njihove donose. Ti so postali negativni v širokem časovnem spektru. V evro območju se pozitivni donosi najkvalitetnejših obveznic pričenjajo šele pri ročnosti nad 7 let in pol. Upniki ki vlagajo v obveznice krajših ročnosti izdajateljem teh obveznic plačujejo za varnost naložbe. Delovanje ECB v kombinaciji z zapovedano pospešeno fiskalno strogostjo je prineslo umiritev razponov tveganj za obveznice držav članic evro območja. Precej slabše jo je odnesla realna ekonomija. Upad gospodarske rasti in cen kot posledica dušenja povpraševanja in naraščajoče negotovosti pri investicijah je pred ECB postavil zrcalno sliko potrebnega ukrepanja. Cenovnega cilja se mora zdaj lotevati z nasprotnega konca. Namesto s tveganji inflacije se srečuje s tveganji deflacije. To je pred njo postavilo tudi vprašanje izhodišč za določanje cilja denarne politike. Pričela se je spraševati, ali ne bi bilo treba dvigniti dinamike rasti cen kot cilja denarne politike? Ga morda nadomestiti z nominalno rastjo bruto domačega proizvoda ali celo z ravnijo cen? Do kod sega prostor negativnih obrestnih mer?

O teoretičnih izhodiščih denarne politike se ne sprašuje samo ECB. FED, ameriška centralna banka, razmišlja ali se v krizi znižuje raven »naravne« obrestne mere. Tiste, ki uravnateži investicije z varčevanjem in ne duši ali pregreva gospodarstva. Donosi investicij v očeh

investitorjev niso na ravni tveganj, ki jih z dolgoročnejsimi investicijskimi odločitvami sprejemajo. Kljub nekaterim znakom, da je ameriško gospodarstvo že doseglo to ravnotežje, se FED zato obotavlja z dvigom obrestne mere. A razmišljanja v ZDA gredo še dlje. Na letošnjem srečanju centralnih bank v Jackson Hole, so nekateri akademiki predstavljali povezanost denarne in fiskalne politike z drugačnega zornega kota, kot je to veljalo doslej. Da gre pri delovanju centralnih bank za resna, še neodgovorjena vprašanja nadaljnega razvoja, opozarjajo tudi institucionalne raziskave in analize. Banka za mednarodne poravnave (BIS) je n.pr. objavila primerjalno analizo dogajanj v strukturi bilanc centralnih bank v krizi.³ V njej je predstavila okvir za pristop k obravnavanju tovrstnih sprememb. Odprla je veliko vprašanj ter nanje dala malo odgovorov. V kontekst nestandardnega vođenja denarne politike je vključena tudi njena analiza o financiranju tekočega računa plačilne bilance.⁴ Ta v integriranem globalnem gospodarjenju popolnoma na novo definira vprašanje varčevanja in investicij ter finančnega posredništva pri povezovanju obojega. Če se poglobimo v razmišljanja te analize, se pokaže, da so veliki sistemi pri financiranju investicij postali neodvisni od drobnih varčevalcev. Njihovo ex-post varčevalno finančno moč lahko ex-ante ustvarja emisijska aktivnost globalnih centralnih bank z nestandardnim delovanjem. One so vir »obilja varčevanja«. Spreminja se položaj bank na trgu. Emitiran denar se pretaka na globalnih kapitalskih trgih in sili tudi prebivalstvo, da se v ta pretok vključi. Depoziti v bankah nimajo več omembe vrednih donosov, pri posrednem ali neposrednem vključevanju na kapitalske trge pa je prebivalstvo izpostavljeno nihanjem cen finančne aktive, ki sproti izničujejo dosežene donose. Ogrožena je varna starost. Manjša podjetja so pri financiranju svojih investicij seveda še vedno pretežno odvisna od varčevanja prebivalstva. Tok količinskega sproščanja denarne emisije in prevzemanja investicijskih tveganj v bilance centralnih bank ni namenjen njim temveč velikim, globalno integriranim sistemom.

Nestandardno ukrepanje krči prostor delovanju trgov. Jeremy Grantham, pomemben britanski investitor, ki deluje v ZDA, je nedavno po poročanju Financial Timesa FED-u očital, da v današnjih časih s politiko obrestnih mer nenehno vpliva na cene finančne aktive, da bi dosegel premoženjske učinke. Po njegovih besedah je FED postal dominantna ekonomska in finančna sila in si prisvojil izjemno moč. Zato mu ne zaupa več.

A spomin trgov je kratek. Pozabili so, da so izjemno moč centralnim bankam pomagali ustvariti sami. Tik pred krizo je v pristopu k nadzoru bank ter finančnih institucij veljalo načelo »rahlega dotika«. Prepričanje, da trgi vedo vse in da dnevne cene v celoti odražajo »pošteno vrednost« z vsemi tveganji vred, so uveljavljali tudi pooblaščen revizorji. Regulatorji so bili omejeni v izboru svojih ukrepov. Načelo »rahlega dotika« je izzvenelo s stečajem Lehman Brothers. Pokazalo se je, da trgi niso vsevedni in da cene ne povedo

3 A comparative analysis of developments in central bank balance sheet composition, Christiaan Pattipeilohy, BIS Working Papers No 559, April 2016

4 Capital flows and the current account: Taking financing (more) seriously, Claudio Borio in Piti Disyatat, BIS Working Papers No 525, Oktober 2015

vsega. Dogajanja v bančnih bilancah so bila »preveč kompleksna, da bi tveganja dobila ceno«, se je o tem izrazil Andrew Haldane, glavni ekonomist Bank of England. Centralne banke so reševale izgube velikih investorjev.

Neodvisnost centralnih bank in politika

14

Presoje centralnih bank so pričele načenjati tudi zaupanje politike. V evro območju najprej na periferiji. Tam so dogajanja v bančni krizi ponekod sprožila parlamentarne preiskave. Irska svoje ni usmerila samo v vsebino domačih dogajanj. Ozrla se je tudi navzven, v evropske in svetovne institucije. Poslanci njenega parlamenta so želeli vedeti, zakaj je v krizi odpovedal sistem, na katerem je temeljilo njihovo delovanje. Irski parlamentarni odbor za preiskavo se je zavedal, da sodelovanje evropskih in svetovnih institucij z nacionalnim parlamentom lahko poteka samo na prostovoljni podlagi. Komisija in IMF sta vabilo odbora za sodelovanje v preiskavi sprejela, OECD in ECB ne. Sodelovanje nekdanjega predsednika ECB ni bil formalen razgovor s poslanci temveč njegovo zasebno predavanje na nekem drugem dogodku, organiziranem na Irskem. Pričevanja predstavnikov Komisije in IMF pred preiskovalnim odborom so dala dragocen vpogled v krizna dogajanja. Zaključno poročilo irske bančne parlamentarne preiskave, objavljeno januarja 2016, pa je bilo posebej kritično do obnašanja ECB. V evropskem javnem prostoru, kjer tehnokratske elite nenehno pripovedujejo, da bi vse teklo drugače, če njihovega ukrepanja ne bi ovirali nacionalni interesi, so vsebina in sporočila irske parlamentarne preiskave ostali skoraj neopaženi.

Molk globalne in evropske politike o denarni politiki je prekinil Brexit. Izpostavljenost majhnih varčevalcev tveganjem, ki presegajo njihove moči obvladovanja, je segla globoko v volilno telo. Theresa May, konservativna predsednica vlade Velike Britanije je v nagovoru svojim strankarskim kolegom na konferenci v začetku oktobra 2016 denarno politiko, ki nagrajuje bogate, favorizira dolžnike in siromaši varčevalce, označila za nesprejemljivo. Obljubila je, da bo to spremenila. V evrskem območju se je oglasil Svet modrih v Nemčiji. Zahteval je, da se politika količinskega sproščanja ECB konča in podprl obstoječo ureditev, po kateri je fiskalna suverenost v rokah držav članic EU. Iz krogov novoizvoljenega predsednika ZDA prihajajo sporočila o »neresnični ekonomiji«, ki jo ustvarja FED in z nizkimi obrestnimi merami kaznuje varčevanje prebivalstva.

Obdobje dominantnosti denarne politike se umika. Nastopa obdobje dominantnosti fiskalne politike. Potrebne so investicije v infrastrukturo. Investicijskih tveganj pri vlaganjih vanjo zasebni sektor ne želi prevzemati brez sodelovanja skupnosti, ki jo predstavlja država s svojimi institucijami. Naslov prispevka, ki ga je konec septembra 2016 v Financial Timesu objavil William White, predsednik odbora za ekonomske in razvojne preglede v OECD, je poveden: »Samo vladno ukrepanje lahko reši globalno krizo plačilne sposobnosti«. Pove temeljne resnice o »obilju varčevanja« in »naravni« obrestni meri. V nadaljevanju v ospredje postavlja vlogo države pri prevzemanju tveganj v okviru javno zasebnega partnerstva in njen pomen pri investiranju v infrastrukturo. V središču pozornosti razvitega sveta v taki

strukturi je nadzor nad režimom prevzemanja tveganj. Občutljivost javnosti do oblikovanja sodišč, ki bi na multilateralni ravni razsojala v sporih med javnimi in zasebnimi partnerji je popolnoma na mestu.

Finančni trgi so se na premik v dominantnost fiskalne politike odzvali takoj. Na obzorju so pričakovanja rasti, dvigovanja cen v realnem sektorju in priložnosti za investiranje v delnice. Pričakovani donosi kapitala gibanja domnevne »naravne« obrestne mere nenadoma potiskajo v nasprotno smer. Cene obveznic so padle, njihovi donosi so se povečali. Cene s seboj nosijo informacije o spremenjenih pogledih na tveganja. Trge skrbijo dogajanja v evro območju.

15

Koliko vprašanj v teh pričakovanjih ostaja brez odgovora? Kakšen je v negotovosti, ki preveva svet, prostor za delovanje domače, slovenske denarne institucije?

Slovenska centralna banka po prevzemu evra o denarni politiki (kot že nekoč v preteklosti) soodloča z drugimi centralnimi bankami. V krizi je izgubila moč nadzora nad sistemsko pomembnimi domačimi bankami. V negotovosti časa je, brez zadostnega lastnega premisleka, pomembne odločitve prepustila v presojo drugim. Zaupanje vanjo so zamenjali dvomi v njena ravnanja. Kako zaupanje obnoviti in razvijati lastno znanje za sodelovanje v današnjem svetu deljene denarne suverenosti, so vprašanja za njeno vodstvo.

ZA SLOVENIJO JE KAR DOBRO GOSPODARSKO LETO

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

16

Vstop slovenskega gospodarstva v leto 2017 je soliden; v tretjem četrtletju je z 2.7 odstotno medletno rastjo za 1.1 odstotno točko prehitelo rast v EU28; prehitevanje se krepi, a bolj zaradi slabših rezultatov v EU kot zaradi boljših v Sloveniji. Rast ostaja slej ko prej odvisna od izvoznega povpraševanja; saldo menjave blaga in storitev s tujino je v treh četrtletjih prispeval levji delež k rasti BDP. Oktobra sta medletno padla tako izvoz kot uvoz, saldo pa je ostal pozitiven, poslabšala se je trendna dinamika in pogoji menjave Slovenije. Zaradi majhnosti in razlik v strukturi proizvodov za velik padec tujega povpraševanja Slovenija nima ustreznega nadomestila; preostajata le blažilnika, kot sta zvišanje državne porabe in povpraševanja prebivalstva. Deleža obeh v BDP sta v Sloveniji tudi mnogo nižja kot v povprečju EU; po letu 2012 pa tudi vse bolj zaostajata.

Povpraševanje prebivalstva ni odvisno le od njegovih razpoložljivih dohodkov ampak tudi od zaupanja gospodinjestev, to je od njihovih pričakovanj o bodočem dogajanju v gospodarstvu in lastnem gospodinjstvu. Zaupanje se je letos v primerjavi s pred-kriznim (2004-2008) in po-kriznim (2009-2015) razdobjem precej izboljšalo; nanj očitno še najbolj vplivajo pričakovanja o možnosti zaposlitve, oziroma o zmanjševanju brezposelnosti.

Tudi pričakovanja gospodarstva so ugodna; kazalnik gospodarske klime je v decembru dosegel najvišjo vrednost po maju 2008. Zaupanje v predelovalnih dejavnostih je v decembru ostalo nespremenjeno, bilo pa je višje kot leto prej in visoko nad dolgoletnim povprečjem. Zaupanje se je na mesečni ravni skrhalo v storitvenih dejavnostih, zaupanje v gradbeništvu se je popravilo, pričakovanja za naslednje tri mesece so v gradbeni dejavnosti ostala večinoma nespremenjena, zaupanje v trgovini na drobno je bilo v decembru enako kot v novembru, a veliko večje kot pred letom. Gospodarska klima v EU28 se je novembra v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2015 v splošnem popravila; v gradbeništvu je bilo več naročil, pričakovanja v trgovini na drobno in v predelovalnih dejavnostih pa so se okrepila.

Industrijska produkcija se je oktobra v medletni primerjavi popravila, vendar se je trendno krčila. Medletno se je močno povečalo rudarstvo, ki je tudi trendno raslo, ob medletnem porastu pa se je trendno krčila predelovalna dejavnost. V oktobru je glede na september industrijska produkcija v EU28 in v evro območju upadla, bila pa je večja kot lani.

Vrednost gradbenih del je bila oktobra manjša kot septembra in mnogo manjša kot pred letom, a impulzni trend kaže na počasno oživljanje. Skupno število turističnih prenočitev

se je krepko zvišalo in raslo, približno enako hitro pri tujih in domačih turistih. V zračnem prometu je bilo več potnikov kot lani, še bolj pa so se povečale razdalje njihovih poletov. Blagovni promet v Luki Koper je bil skoraj za tretjino večji kot pred letom.

Iskalcev dela je bilo konec novembra manj kot konec oktobra in kar za desetino manj kot leto prej. V novembru se je na zavodih za zaposlovanje prijavilo manj iskalcev dela; večino so tvorili tisti, ki so izgubili delo za določen čas; odšlo je več iskalcev, kot jih je prišlo, večina se jih je ponovno zaposlila. Stopnja brezposelnosti se je zmanjšala tako v območju evra kot tudi v celotni EU, v njej je precej nižja kot v evro območju. Najbolj uspešni ostajata Češka in Nemčija, najmanj pa Španija in Grčija.

17

Živiljenjske potrebščine so se tudi v novembru le malo podražile; cene blaga so bolj ali manj stagnirale, cene storitev pa rasle. Padanje cen goriv in energije, ki je od 2014 prispevalo k deflaciji, gre h koncu. V letu dni so se najbolj, a le za dober odstotek podražili hrana, komunikacije in raznovrstno blago, pocenile pa so se obleka in obutev ter stanovanja. Dinamika cen v evro območju se nekoliko razlikuje od dinamike v Sloveniji; medletne stopnje rasti cen blaga so že oktobra postale pozitivne, energija se je tudi novembra cenila, dinamika osnovne inflacije pa je bila zelo stabilna.

Cene industrijskih proizvajalcev so se v letu dni še znižale, a je zaostajanje vse manjše, zato je mogoče pričakovati, da se bo medletno upadanje cen kmalu spremenilo v rast. Cene, ki jih proizvajalci dosegajo na tujih trgih, pa so se v letu dni dvignile.

Povprečna bruto in neto plača za mesec ali na uro je bila za približno 2 odstotka višja kot pred letom, v štirih dejavnostih pa so se plače znižale. Rast plač v javnem sektorju je preseгла rast plač v zasebnem. "Nesistemske" premiki v plačah med javnim in zasebnim sektorjem so se torej začeli že pred "sistemskim" sporazumom med sindikati javnega sektorja in vlado. Da bo račun za "odpravljanje neravnotežij" med plačami slej ko prej treba plačati, je bilo predvidljivo in predvideno. Zaradi krize se je trajanje »ravnotežja« iz leta 2008 podaljšalo, tudi zdaj vzpostavljeno »ravnotežje« ne bo trajalo dolgo, njegove spremembe bodo zmeraj znova izsilili najmočnejši sindikati, ki jim bodo drugi sledili v odvisnosti od svoje pogajalske moči.

Povečanje stroškov dela tako v gospodarstvu kot v javni upravi še zaostaja za povečanjem v EU28; v gospodarstvu so povečanja enakomerna in počasna, v javnem sektorju pa je po stagnaciji letos prišlo do hitrega povečanja; v šolstvu se je povečanje v tretjem četrtletju 2016 izenačilo z mnogo bolj enakomernim povečanjem v EU28, v zdravstvu pa je po izenačenju v prvem četrtletju v drugem zanihalo navzdol.

Večji prilivi v javne blagajne približno kažejo nominalno rast BDP; mesečna nihanja prilivov od posameznih pomembnejših davščin so odvisna od sezon in vplačevanja davkov.

Priliv od davka na dohodek je bil novembra skromen, priliv od dohodnine pa obilen. Veliki prilivi od DDV po obračunu in izjemno majhni prilivi od DDV od uvoza opozarjajo na morebitne spremembe v razvrščanju poslov. Trošarina je novembra prinesla precej več kot lani, kumulativno povečanje pa je skladno z rastjo BDP. Pri prilivih v blagajne ZPIZ in ZZS ni posebnosti.

Sredi leta je kar osem velikih članic evro območja imelo večji primanjkljaj kot Slovenija, presežek pa so poleg Nemčije imele le tri manjše. Veliki prilivi v javne blagajne so odraz izboljšane stanja v gospodarstvu; upati je, da ga ne bo pokvaril kakšen poskus »varčevalne« politike, ki jo kar naprej predlagajo »delodajalci«, čeprav škoduje tudi njim, ali oklepanje dokazano zgrešenih zahtev EK. Za 400 milijonov evrov več pobranih davščin v letu 2016 nikakor ne gre porabiti za večji »fiskalni napor«.

18

Krediti podjetjem so se v oktobru povečali za manj, kot so v septembru upadli; v letu 2016 so se do oktobra znižali za dobro milijardo evrov. Krediti prebivalstvu pa so se v oktobru povečali, kumulativno povečanje pa je zaradi stagnacije v prvi polovici leta skromno. Depoziti podjetij in gospodinjstev so v oktobru zrasli; skupni depoziti so bili konec oktobra za 4257 milijonov evrov večji od skupnih kreditov. Krediti prebivalstvu so prvič v zgodovini Slovenije presegli kredite podjetjem, kar je sicer v večini držav »normalno«. Da bi zmanjšale presežke finančnih sredstev, s katerimi nimajo kaj početi, banke zdaj gospodinjstvom ponujajo kredite »na lepe oči«.

Dogajanja v bankah slej ko prej diktira padanje kreditov gospodarstvu in največkrat nepotrebno uničevanje podjetij. To se kljub ugodnim gospodarskim gibanjem nadaljuje pod taktirko SDH in DUTB, ki samo opravljata svoje delo, vlada pa se, »prepričana«, da ne sme posegati v delovanje gospodarstva ampak le v spreminjanje gospodarskega sistema; ukvarja s privatizacijo pogrebništv in podobnimi nesmisli.

Obrestne mere ECB ostajajo nespremenjene. Depozitne obrestne mere za gospodinjstva in nefinančne družbe za nove posle ostajajo blizu ničle in so praviloma v Sloveniji še nekoliko nižje kot v evro območju, medtem ko so posojilne obrestne mere za različna nova posojila tako nefinančnim družbam kot tudi gospodinjstvom nekoliko višje kot v evro območju. S spreminjanjem mejnih se spreminjajo tudi depozitne in posojilne obrestne mere za obstoječe posle.

Tudi oktobra se je presežek tekoče bilance povečal, po desetih mesecih dosega že 2.5 milijarde evrov. Še naprej ga oblikujeta presežka na računu blaga in storitev (slednjega oblikujeta presežka v potovanjih in transportu) ter primanjkljaja na računih primarnih in sekundarnih dohodkov. Primanjkljaj na računu primarnih dohodkov oblikuje predvsem odliv prek računa kapitala, primanjkljaj na računu sekundarnih dohodkov pa letos relativno velika neto izplačila države v bruseljsko blagajno.

Ob nihanju bruto dolga se neto dolg postopoma zmanjšuje. Donos na desetletne slovenske državne obveznice niha, a praviloma ostaja nižji od 1 odstotka; v letu se je oddaljil od donosov na italijanske in španske državne obveznice, ki jih je nekaj časa spremljal; zaupanje v slovensko gospodarstvo se je na kapitalskih trgih očitno okrepilo. Ob izredno nizki ceni zadolževanja, presežkih na tekočem računu plačilne bilance in zmanjševanju dolga se vse bolj pojavlja vprašanje, zakaj država ne bi pospešila gospodarske rasti z zadolževanjem oziroma z garancijami za gradnjo infrastrukture, kot sta »drugi tir« in »tretja os«.

19

SLOVENIA IS LEAVING BEHIND A PRETTY GOOD YEAR

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

Slovenian economy entry into 2017 is solid; in the third quarter, the country was with a 2.7 percent annual growth by 1.1 percentage point faster than the EU28; the overtaking is growing, but more due to poorer results in the EU than better results in Slovenia. Growth remains dependent on export demand; in the first three quarters balance of trade in goods and services contributed the lion's share to GDP growth. In October, despite the year on year fall of exports and imports, the balance remained positive while the trend dynamics and the terms of trade worsened. Due to the small size of the country and the differences in the structure of products Slovenia does not have adequate allowance to a large drop in foreign demand; the country would be left with modest buffers, such as an increase in government spending and the demand of the population. Both shares are in the GDP of Slovenia also much lower than the EU average; and have been since 2012 increasingly lagging behind.

The demand of the population depends not only on its disposable income but also on the confidence of households, that is, on their expectations about future developments in the economy and in their own household. Their confidence in 2016 improved compared to the pre-crisis (2004-2008) and post-crisis (2009-2015) periods. It appears that the most influential are expectations about employment opportunities and reduction of unemployment.

The expectations of the business sector are favorable; economic sentiment indicator in December reached the highest value since May 2008. In December, the confidence in the manufacturing remained unaltered, but it was higher than a year earlier and well above the long-term average. The confidence in the services sector dropped, the confidence in the construction recovered and expectations for the next three months remained broadly constant, the confidence in the retail trade was in December equal to November, but much better than a year before. In EU28, economic sentiment in November compared with the same period in 2015 improved; construction got more orders, expectations in retail trade and in manufacturing have been intensified.

20

Industrial production in October in the annual comparison improved, but its impulse trend is shrinking; mining increased sharply and was accompanied with positive trend, the increase of prevailing manufacturing was accompanied with negative impulse trend. In October compared to September, industrial production in the EU28 and in the euro area declined, but it was larger than last year.

The value of construction works in October was lower than in September and much lower than a year ago, but the impulse trend points to a slow recovery. Total number of tourist overnight stays increased strongly and continues to grow at approximately the same speed by both foreign and domestic tourists. In air transport, there were more passengers than last year, their distance flights increased even more. There were nearly a third more goods loaded and unloaded in the Port of Koper.

At the end of November, there were less job seekers than at the end of October and one tenth less than in the previous year. Majority of registered job seekers were those who lost their jobs for a certain period of time. More jobseekers left employment offices, most of them re-employed. The unemployment rate decreased in both the euro area and throughout the EU, where it is much lower than in the euro area. Czech Republic and Germany remained the most successful while Spain and Greece remained the least successful countries.

Price indices in November rose only slightly; prices of goods are more or less stagnating, while prices of services are rising. Falling of prices of fuels and energy, which have since 2014 contributed to deflation, comes to an end. In a year the most, but only one percent more expensive, were food, communications and miscellaneous goods, while clothing, footwear and housing became cheaper. The dynamics of prices in the euro area differs somewhat from the dynamics in Slovenia; there the annual growth rate of prices of goods turned positive in October, prices of energy decreased also in November, the dynamics of core inflation has been very stable. Industrial producer prices within a year had decreased, but the lagging in comparison to a year ago is getting smaller, so one can expect that the year on year decline in prices will soon turned into growth. Producer prices of goods for the foreign markets have raised.

Average gross and net salary per month or per hour was about 2 percent higher than a year ago; in four activities, however, it decreased. The growth in the public sector exceeded the growth of wages in the private. “Non-systemic” movements in salaries between the public and private sectors have therefore already begun before “systemic” agreement between public sector unions and the government was achieved. That the price for the “elimination of imbalances” will sooner or later have to be paid, was predictable and predicted. Because of the crisis, the duration of the “balance” of 2008 was extended, newly established “equilibrium” will not last long. The strongest unions will always be able to request new “equilibrium”, others will follow depending on their bargaining power.

The increase in labor costs both in business and in public administration still lags behind the increase in the EU28; in the business sector, the increase is steady and slow, in the public sector the increase in 2016 followed previous complete stagnation.

21

Larger inflows into the public purses approximately indicate nominal GDP growth; monthly fluctuations in receipts from each major taxes depend on the seasons and payments. The inflow of the revenue on profit tax in November was modest, the inflow of income taxes was abundant. Large inflows of VAT after the settlement and very small inflows from VAT on imports indicate to possible changes in the classification of transactions. The excise duty in November brought much more than last year, the cumulative increase is in line with GDP growth. The inflows into Pension Fund and Public Health Fund were normal.

Corporate loans in October increased but by less than they fell in September; in 2016 they fell by one billion €. Loans to households increased in October, which is probably the result of a large credit campaign by banks focused on the population. Deposits from businesses and households in October rose; total deposits were at the end of October of 4257 million € higher than the total credits.

Developments in banks are dictated by reduction of credits to business sector and often unnecessary destruction of companies. This continues despite favorable economic trends under the control of SDH and DUTB who only do their work; the government is “convinced” that should not interfere in the functioning of the economy but only in changing the economic system, dealing with privatization of funerals and similar nonsense. Loans to households for the first time in the history of Slovenia exceeded corporate loans. To reduce the surplus of financial resources, with which they do not know what do, banks are now offering loans to households without precautions.

ECB interest rates remain unchanged. Deposit interest rates for households and non-financial corporations for new business remain close to zero, in Slovenia they are slightly lower than in the euro area, while lending rates for different new loans to both non-financial corporations and households are slightly higher than in the euro area. By changes of marginal interest rates the deposit and loan interest rates for existing transactions change as well.

By the October surplus, the cumulative balance of payment surplus exceeds 8% of GDP. External debt continues to decline, yields on Slovenian government bonds in December decreased and remained significantly lower than in Italy and Spain, but higher than in some countries in transition.

The current account surplus continues to be formed by the surplus in the goods and services account (large surpluses in travel and transport) and the deficit in the accounts of primary and secondary incomes. The deficit in the primary income account is shaped primarily by outflow through the capital account, the deficit in the secondary income account by relatively large net payments to the Brussels budget.

22

At the fluctuations in gross debt, net debt is gradually falling. The yield on ten-years Slovenian government bonds varies but in general remains lower than 1 per cent. It departed from the yields on Italian and Spanish government bonds, which has for some time accompanied; the confidence in the Slovenian economy by the capital markets obviously strengthened. Extremely low cost of borrowing, the surplus on the current account deficit and debt reduction are increasingly raising the question whether Slovenia should accelerate economic growth by borrowing or by guarantees for the construction of infrastructure, such as the “second track” and the “third axis”.

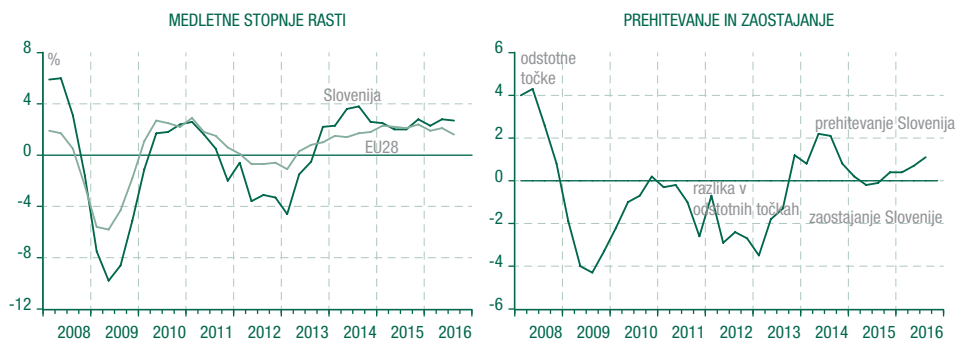
AGREGATNO POVPRŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Na zaupanje potrošnikov vpliva predvsem pričakovana brezposelnost

Vstop slovenskega gospodarstva v leto 2017 je soliden; v tretjem četrtletju je z 2.7 odstotno medletno rastjo Slovenija za 1.1 odstotno točko prehitela rast v EU28, ki je bila 1.6 odstotna; prehitevanje se krepi, a bolj zaradi slabših rezultatov v EU kot zaradi boljših v Sloveniji. Tudi zaradi popuščanje zahtevam sindikatov konec leta se obeta nadaljevanje vsaj doslejšnje, a morda tudi hitrejše rasti vsaj v začetku 2007. Slika dinamike BDP ter zaostajanja in prehitevanja Slovenije razkriva visoko nepotrebno ceno, ki jo je plačala Slovenija zaradi ZUJF-a, nekakšne okrepljene oblike politike »varčevanja« diktirane s strani Evropske komisije.

23

Dinamika BDP Slovenije in EU28

Vir: Eurostat, lastni izračuni

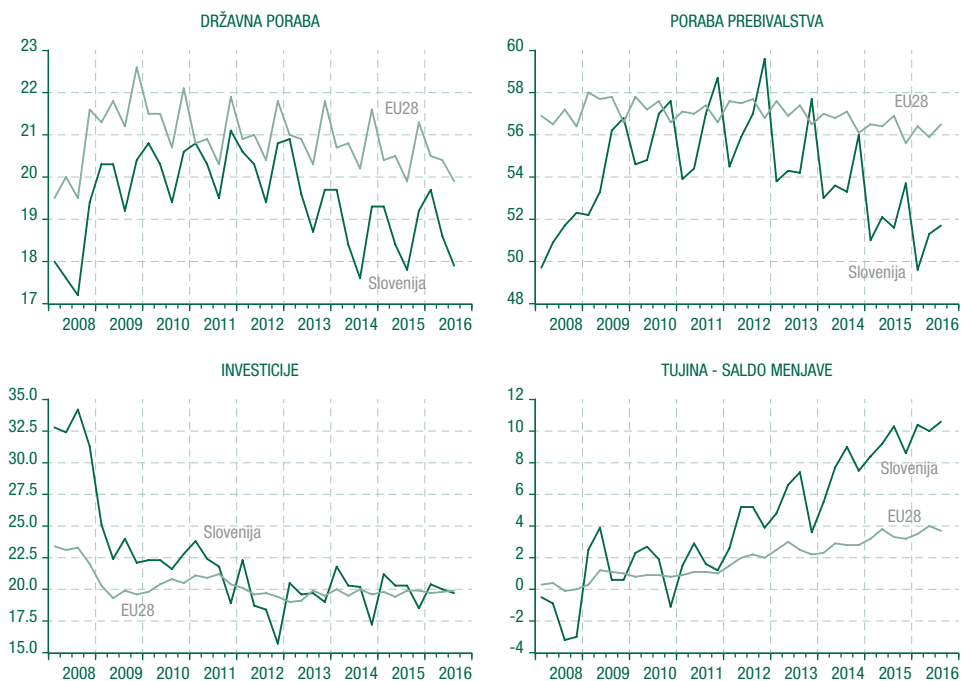
Gospodarska rast ostaja slej ko prej odvisna od izvoznega povpraševanja; saldo menjave blaga in storitev s tujino je v treh četrtletjih prispeval kar 10.3 odstotni delež k BDP, malone trikrat večji kot je bil prispevek salda v EU28; v EU je bil njegov delež 3.7 odstoten. Za povprečjem v EU28 je Slovenija letos najbolj, za 5.4 odstotnih točk, zaostajala pri trošenju prebivalstva; v Sloveniji je bil delež trošenja prebivalstva 50.9 odstotka, v EU28 pa 56.3 odstotka BDP. Prav tako je Slovenija zaostajala v deležu državne porabe, ki je bil v treh četrtletjih 18.7 odstoten, medtem ko je bil v EU28 20.3 odstoten. Le malo večji kot v EU je bil delež investicij; v Sloveniji 20 odstoten, v EU 19.8 odstoten. Prav pri investicijah je bil padec deleža v BDP v po kriznem razdobju daleč največji; od leta 2008 se je do 2011 30 zmanjšal na 20 odstotkov, od takrat pa je na ravni EU28..

Sicer pa je Slovenija tudi v povprečju med 2008 in 2016 po deležih državne porabe in potrošnje prebivalstva zaostajala za ustreznima deležema v BDP, povprečje Sloveniji je

bilo pri državni porabi 19.5 odstotka, v EU pa 20.9 odstotka; pri porabi prebivalstva sta bila ustrezna deleža 54.1 in 56.9 odstotka. Predvsem zaradi leta 2008 je bil delež investicij z 22.1 odstotki večji od deleža v EU, kjer je bil 20.3 odstoten. Spreminjanje deležev posameznih kategorij agregatnega povpraševanja je z nedesezoniranimi podatki prikazano na sliki Struktura agregatnega povpraševanja.

Struktura agregatnega povpraševanja

24

Vir: Eurostat, lastni izračuni

Že nekaj časa se pojavlja vprašanje, kaj bi se zgodilo, če bi nenadoma padlo tuje povpraševanje tako kot je v letu 2008. Gotovo je, da v slovenskem gospodarstvu že zaradi majhnosti in razlik v strukturi proizvodov za velik padec tujega povpraševanja ni ustreznega nadomestila; preostajata le blažilnika, kot sta zvišanje državne porabe in povpraševanja prebivalstva. Deleža obeh v BDP sta v Sloveniji tudi dolgoročno nižja kot v povprečju EU; po letu 2012 pa tudi vse bolj zaostajata.

Povpraševanje prebivalstva ni odvisno le od njegovih razpoložljivih dohodkov ampak tudi od zaupanja gospodinjstev, to je od njihovih pričakovanj o bodočem dogajanju v gospodarstvu in lastnem gospodinjstvu. Nekaj številok o pričakovanih gospodinjstev zbranih v tabeli Pričakovanja gospodinjstev, kaže, da so se ta v primerjavi s pred-kriznim (2004-2008) in

po-kriznim (2009-2016) razdobjem precej izboljšala. Najbolj so se izboljšala pričakovanja o brezposelnosti, saj je letos le še 8.9 odstotka več tistih anketiranih gospodinjstev, ki menijo, da bo brezposelnost višja, kot tistih, ki menijo, da bo nižja. V pred-kriznem razdobju jih je bilo 23.4, v po-kriznem pa 34.4 več. Ocene gospodarskega stanja v prihodnjih 12 mesecih, pri katerih so gospodinjstva najbolj kritična, so se tudi močno izboljšale, in se približujejo ocenam iz pred-kriznega razdobja, svoje bodoče finančno stanje gospodinjstva ocenjujejo bolje kot so ga pred krizo. Manj gospodinjstev namerava varčevati, a pri namerah za večje nakupe v naslednjih mesecih ostajajo previdnejša. Zaupanje gospodinjstev, ki je povprečje ocen o brezposelnosti, stanju v gospodarstvu in finančnem stanju gospodinjstev, je večje kot v razdobju pred krizo.

25

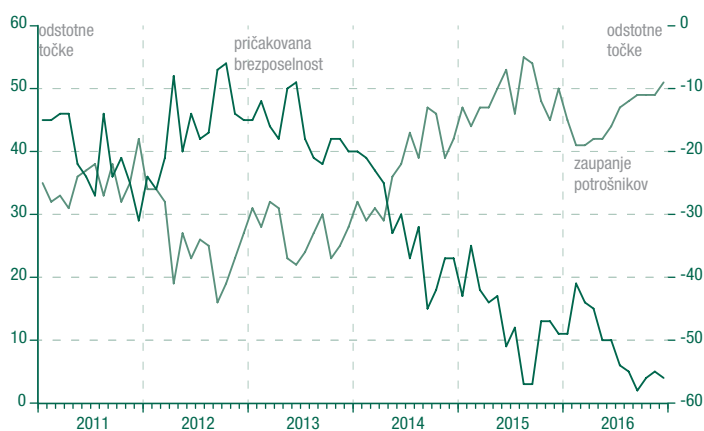
Pričakovanja gospodinjstev

		2004-2008	2009-2016	2016
1	Brezposelnost +12 mesecev	23.4	34.4	8.9
2	Gospodarsko stanje -12 mesecev	-23.2	-55.4	-18.5
3	Gospodarsko stanje +12 mesecev	-8.7	-22.1	-11.4
4	Primernost za večje nakupe	-10.2	-35.3	-21.3
5	Primernost za večje nakupe +12 mesecev	-6.5	-21.0	-29.1
6	Finančno stanje -12 mesecev	-24.9	-33.4	-12.3
7	Finančno stanje +12 mesecev	-14.4	-17.7	-8.2
8	Namen varčevati	-1.9	-12.2	-23.7
9	Namen varčevati +12 mesecev	-20.1	-23.3	-28.6
10	Zaupanje	-16.7	-24.4	-14.3

Vir: SURS; lastni izračuni

Pojasnilo: Enota pri kazalnikih je razlika med deležem pozitivnih in deležem negativnih odgovorov v odstotnih točkah. Višje vrednosti, razen pri oceni brezposelnosti, pomenijo boljše stanje.

Pričakovana brezposelnost in zaupanje potrošnikov

Vir: SURS

2. V oktobru medletni padec izvoza in uvoza, saldo pozitiven, pogoji menjave slabši

Oktober 2016 je medletno padel tako izvoz kot uvoz, saldo pa je ostal pozitiven. Podobno je bilo v celotni EU28. Poslabšala so se trendna dinamika in pogoji menjave Slovenije, medtem ko so se slednji za EU28 izboljšali.

26

Skupni izvoz je bil oktobra 2151 milijonov € (0.7% manj kot oktobra lani), skupni uvoz 2055 milijonov € (0.5% manj kot oktobra 2015), tako da je bil saldo 96 milijonov € in pokritje uvoza z izvozom 104.7%. Pri tem je bila odprema blaga v EU 1614 milijonov € (3.7% manj kot leto prej), prejem blaga iz EU 1687 milijonov € (enak kot oktobra 2015), kar pomeni primanjkljaj 73 milijonov € in 95.7% pokritje uvoza z izvozom. Izvoz v nečlanice EU je znašal 537 milijonov € (9.4% več kot leto prej), uvoz 368 milijonov € (3.0% manj kot pred letom), kar je pomenilo saldo 169 milijonov € oziroma 145.9% pokritje uvoza z izvozom. Tako izvoz kot uvoz ste v oktobru doživela trendni padec, izvoz -1.18% mesečno, uvoz pa -0.85% mesečno.

V prvih desetih mesecih 2016 je znašal skupni izvoz 20712 milijonov € (3.6% več kot v enakem obdobju 2015), skupni uvoz 19823 milijonov € (2.4% več kot pred letom), kar pomeni presežek 889 milijonov € oziroma 104.5% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi s članicami EU je znašala odprema blaga 15911 milijonov € (3.1% več), prejem blaga 16079 milijonov € (3.2% več), kar da primanjkljaj 168 milijonov € oziroma 99.0% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami je znašal desetmesečni izvoz 4801 milijonov € (5.4% več kot v enakem obdobju 2015), uvoz 3744 milijonov € (0.9% manj kot leto prej), kar da saldo 1057 milijonov € oziroma 128.2% pokritje uvoza z izvozom. Delež trgovanja blaga z EU znaša pri izvozu že 76.8%, pri uvozu 81.1%, v celoti torej 79%.

V oktobru so izvozne cene Slovenije medletno padle za 0.66%, v EU28 pa porasle za 0.45%. V uvozu je bil medletni porast cen 1.10% za Slovenijo, ki pa so za EU28 padle 1.22%. Tako so se pogoji menjave med oktobrom 2016 in oktobrom 2015 za Slovenijo poslabšali za 1.76%, za EU28 pa izboljšali za 1.67%.

Blagovna menjava EU28 je v oktobru imela presežek 2.7 milijard €, v evro območju pa 20.1 milijarde €. Pri tem sta enako kot v Sloveniji v evro območju medletno padla tako izvoz (za 5%) kot uvoz (za 3%). V desetih mesecih 2016 je Slovenija po medletni rasti tako skupnega izvoza kot uvoza na 5–7. mestu in med 12 članicami EU28 s pozitivno desetmesečno blagovno bilanco.

3. Gospodarska klima ob koncu leta ugodna

Razvoj gospodarske klime je bil v decembru ugoden. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je bila vrednost njenega kazalnika v

decembru 2016 glede na mesec prej za polovico odstotne točke višja, od decembra 2015 je višja za dve odstotni točki, hkrati pa je njegova vrednost za slabih 12 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja; s tem je dosegel novo najvišjo vrednost po maju 2008.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila decembra 2016 enaka kot novembra, glede na december 2015 je bila njegova vrednost višja za odstotno točko, glede na dolgoletno povprečje pa za 9 odstotnih točk. Po SURS-ovih podatkih so se vrednosti kazalnikov večine pričakovanj za naslednje tri mesece decembra v primerjavi s predhodnim mesecem zvišale, znižala se je le vrednost kazalnika pričakovano skupno povpraševanje, vrednost kazalnika pričakovana proizvodnja pa je ostala enaka kot v novembru.

27

Zaupanje se je na mesečni ravni skrhalo v storitvenih dejavnostih, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v decembru 2016 za odstotno točko nižja kot predhodni mesec in hkrati za 13 odstotnih točk višja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z decembrom lani pa je bila njegova vrednost višja za dve odstotni točki.

Zaupanje v gradbeništvu se je popravilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v decembru 2016 za tri odstotne točke višja kot predhodni mesec in za 16 odstotnih točk višja kot decembra 2015. Poudariti velja še, da so vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece v gradbeni dejavnosti decembra v primerjavi s predhodnim mesecem ostale večinoma nespremenjene, zvišala se je le vrednost kazalnika pričakovana naročila.

Ankete SURS-a kažejo, da je bila vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v decembru 2016 glede na predhodni mesec enaka, glede na december 2015 pa je bil kazalnik višji za 7 odstotnih točk. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se decembra v primerjavi s predhodnim mesecem večinoma zvišale, znižale so se le vrednosti kazalnikov pričakovana skupna nabava, pričakovani poslovni položaj in pričakovana prodaja..

Gospodarska klima se je novembra v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2015 v celotni EU28 v splošnem popravila. Mesečna primerjava pa kaže, da so se v gradbeništvu po podatkih Eurostata v novembru 2016 naročila glede na mesec poprej zvišala za 1,7 odstotne točke, glede na november lani pa so višja za 8,3 odstotne točke. Glede na oktober so se v novembru za 2,3 odstotne točke zvišala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se v enakem obdobju popravila za dobro odstotno točko.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija ponovno navzgor

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi popravila. Po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v oktobru 2016 za 1,8% višja kot v enakem mesecu leta 2015. Impulzni trend kaže, da se je v oktobru industrijska produkcija zniževala po stopnji -0,98%.

28

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v letošnjem oktobru v primerjavi z oktobrom 2015 povečala za dobrih 21%. Impulzni trend pa kaže, da se je v oktobru dejavnost rudarstva zviševala po stopnji 1,61%.

Produkcija predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v oktobru v primerjavi z oktobrom 2015 povišala za 2,6%, impulzni trend pa kaže, da se je v oktobru dejavnost predelovalne industrije zniževala po stopnji -1,11%.

Desezonirani podatki Eurostata kažejo, da je v mesecu oktobru 2016 glede na september industrijska produkcija v EU28 upadla za 0,3%, na območju evra (EA19) pa za 0,1%. Glede na oktober lani pa je v letošnjem oktobru industrijska produkcija v EU28 porasla za 0,5% in na območju evra za 0,6%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v oktobru glede na mesec poprej najbolj porasla na Danskem (4,7%) in v Grčiji (4,5%), najbolj pa je upadla na Irskem (-3,6%) in na Švedskem (-2,9%).

5. Zgodnjejesenski skok turističnega povpraševanja

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del oktobra letos za 6,9% nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v septembru, vrednost opravljenih gradbenih del v oktobru v primerjavi z istim mesecem 2015 pa se je zmanjšala za dobrih 12 odstotkov. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur pa kaže, da je v septembru letošnjega leta sektor gradbeništva rasel z mesečno stopnjo rasti 0,12%.

Skupno število turističnih prenočitev se je v zgodnji jeseni krepko zvišalo. Septembra letos je bilo le-teh za 14,6% več kot v enakem mesecu leta 2015, hkrati pa obdelava podatkov kaže, da se je skupno število prenočitev v devetem mesecu letos zviševalo po mesečni stopnji 1,96%. Pri tem je prišlo do porasta domačega turističnega povpraševanja, saj je v septembru število turističnih prenočitev domačih gostov zraslo za 15,3% glede na september 2015. Tudi število prenočitev tujih gostov se je v enakem časovnem intervalu povečalo, in sicer za 14,3%. Impulzni trend prenočitev domačih gostov v letošnjem septembru kaže rast po stopnji 2,72%, impulzni trend prenočitev tujih gostov pa po stopnji 1,22%.

Podatki SURS-a o transportu za oktober 2016 kažejo, da je bilo v zračnem prevozu prepeljanih za 3% več potnikov kot oktobra lani, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v zračnem prevozu višje za 32%. V luki Koper je bil blagovni promet v oktobru za 30% večji kot oktobra lani.

6. Brezposelnost nekoliko nižja

Na trgu dela se je stanje nekoliko izboljšalo. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v mesecu oktobru 2016 povečalo na 926565 oziroma za 7002 osebi glede na mesec prej, glede na oktober 2015 pa se je to število povečalo za slabih 9 tisoč oseb oziroma 0,9 odstotka. V oktobru je bilo v Sloveniji 829302 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na september se je število delovno aktivnih povečalo za 4864 oseb, glede na oktober 2015 pa se je to število povečalo za nekoliko manj kot 19 tisoč oseb ali 2,3%. Med zaposlenimi osebami jih je bilo v oktobru še vedno dobrih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od oktobra lani povečalo za 3,1%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na oktober 2015 povečalo za 0,2%. Med samozaposlenimi pa je bilo 72% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v samem oktobru povečalo za 305, od oktobra 2015 pa za 2,8%.

Po zadnjih podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec novembra 2016 registriranih 96843 brezposelnih oseb, kar je za 420 oseb oziroma 0,4% manj kot ob koncu oktobra, v primerjavi z novembrom 2015 pa je bilo brezposelnih oseb manj za 9,8%. V letošnjem novembru se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 7347 brezposelnih oseb, kar je slabih 30% manj kot v oktobru in za 6% manj kot novembra 2015. Med novo prijavljenimi je bilo 1287 iskalcev prve zaposlitve, 1064 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3886 brezposelnih zaradi izteka zaposlitve za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je novembra letos znašal 7767 brezposelnih oseb, med katerimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 5116, kar je 4,3% manj kot oktobra in 6,8% več kot novembra lani.

Po podatkih Eurostata je bila oktobra 2016 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA19) 9,8%, kar je 0,8 odstotne točke manj kot oktobra lani. V celotni evropski osemindvajseterici (EU28) je bila stopnja brezposelnosti v oktobru 8,3% in se je glede na enak mesec v 2015 zmanjšala za 0,8 odstotne točke, hkrati je to najnižja stopnja brezposelnosti i v EU28 od februarja 2009. Po Eurostatovih ocenah je bilo oktobra v EU28 20,4 milijona brezposelnih oseb, od teh 15,9 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v oktobru najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili v Nemčiji (4,1%) in na Češkem (3,8%), najvišjo pa v Španiji (19,2%) in v Grčiji, za katero avgustovski podatek znaša 23,4%.

CENE, PLAČE IN STROŠKI DELA

7. Cene tudi v novembru le počasi navzgor

Cene življenjskih potrebščin so se tudi v novembru povečale le za 0.10 odstotnih točk, v letu dni pa za 0.6 odstotka. Pri tem cene blaga bolj ali manj stagnirajo, cene storitev pa počasi rastejo; prve so v letu dni porasle za 0.2 odstotka, druge za poldrugi odstotek. Cene goriv so se malone izenačile s cenami goriv pred letom dni, a kaže, da gre krčenje cen goriv, ki je trajalo od leta 2014 in ki je močno prispevalo k deflaciji, h koncu; že decembra je mogoče pričakovati pozitivno medletno stopnjo rasti.

30

V letu dni so se za več kot en odstotek podražili hrana (za 1.3%), komunikacije (za 1.8%) ter raznovrstno blago in storitve (za 1.4%). Za 0.9 odstotka so se podražile rekreacija in kultura ter gostinske in nastanitvene storitve, za 0,8 odstotka stanovanjska oprema, za 0.7 odstotka zdravstvene storitve, za 0.2 odstotka izobraževanje in za 0,1 odstotek prevoz. Pocenila sta se obleka in obutev ter stanovanja. Blago brez sezonskih proizvodov se je podražilo za 0.5 odstotka, storitve pa za 1.5 odstotka.

Po harmoniziranem indeksu cen, ki omogoča primerjavo med dinamiko cen v članicah EU, so skupne cene v Sloveniji v letu dni narasle za 0,69 odstotka, v evro-območju pa za 0,56 odstotka. Dinamika posameznih sestavin (blago, storitve, energija) in osnovne inflacije (inflacije brez cen energentov in sezonske hrane) v Sloveniji je podobna dinamiki cen na drobno po slovenskih statističnih utežeh. V evro-območju so medletne stopnje rasti cen blaga postale pozitivne že v oktobru, rast cen storitev je bila v evro območju nekoliko počasnejša, cene energije pa so se medletno krčile tudi v novembru; dinamika osnovne inflacije pa je bila z medletno rastjo po približno 0,7 odstotkov zelo stabilna.

Cene industrijskih proizvajalcev so se v letu dni znižale za 0.7 odstotka, kar je manj kot v mesecih pred tem; za 0.3 odstotka se je pocenila oprema, za 0.5 odstotka reprodukcijski material in za 1.4 odstotke življenjske potrebščine: medletno krčenje za letom prej je bilo iz meseca v mesec manjše, zato je mogoče pričakovati da se bo medletno upadanje cen v decembru ali januarju spremenilo v rast. Cene, ki jih proizvajalci dosegajo na tujih trgih, so se v letu dni dvignile za 0.4 odstotka, na evro območju za 0.1 odstotka in izven evro območja za 0.8 odstotka.

8. Rast plač v javnem sektorju je že pred “sprostitvijo varčevanja” preseгла rast plač v zasebnem

Povprečna bruto mesečna plača v novembru je bila 1558 evrov (9,21 € na uro), povprečna neto mesečna plača pa 1015 evrov (6 € na uro). Bruto plača je bila za 2.1 odstotka, neto

pa za 1.9 odstotka višja kot leto prej. V štirih dejavnostih (oskrba z električno energijo, plinom in paro, finančne in zavarovalniške dejavnosti, informacijske in komunikacijske dejavnosti, rudarstvo) je povprečna bruto plača v septembru letos preseгла 2000 evrov; gre za dejavnosti z relativno malim številom zaposlenih in veliko monopolno močjo. V letu dni so se povprečne plače za več kot 2 odstotka povečale predvsem v javnem sektorju. Najbolj so se povečale v javni upravi in obrambi, v kateri so po poletnih stavkah policistov narasle kar za 6,6 oziroma 5,7 odstotkov, v zdravstvu in socialnem varstvu za 3,6 oziroma 3.0 odstotke in v izobraževanju za 3,5 oziroma 2,9 odstotka. Med gospodarskimi dejavnostmi so se le v rudarstvu povečale za 4.9 oziroma 3,9 odstotka, očitno tudi tu z stavkovnimi grožnjami. V kmetijstvu, prometu in skladiščenju, informacijskih in komunikacijskih dejavnostih ter v drugih dejavnostih so se plače znižale.

31

Povprečne plače v septembru 2016

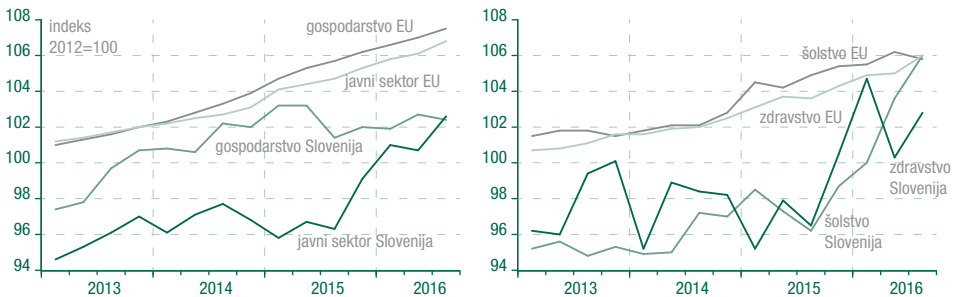
	bruto €	na uro €	Indeks leto prej	neto €	na uro €	indeks leto prej
Skupaj	1558,29	9,21	102,1	1015,33	6,00	101,8
kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	1302,66	7,76	99,7	875,26	5,22	99,7
Rudarstvo	2071,42	12,14	104,9	1315,66	7,71	103,9
predelovalne dejavnosti	1501,36	8,75	101,8	984,61	5,74	101,5
oskrba z električno energijo, plinom in paro	2257,54	13,03	101,8	1413,80	8,16	101,7
oskrba z vodo, saniranje okolja	1506,39	8,76	102,3	993,30	5,77	101,8
Gradbeništvo	1208,86	7,18	101,8	815,10	4,84	101,5
trgovina, vzdrževanje motornih vozil	1403,52	8,44	101,4	916,99	5,52	101,3
promet in skladiščenje	1427,66	8,42	99,6	936,45	5,53	99,3
Gostinstvo	1077,31	6,70	101,8	736,41	4,58	101,6
informacijske in komunikacijske dejavnosti	2081,50	12,26	99,5	1299,07	7,65	99,5
finančne in zavarovalniške dejavnosti	2178,55	13,02	101,4	1347,77	8,05	101,2
poslovanje z nepremičninami	1471,03	8,90	101,2	960,32	5,81	100,9
strokovne, znanstvene, tehnične dejavnosti	1709,39	10,38	100,8	1089,61	6,61	100,9
druge raznovrstne poslovne dejavnosti	1036,34	6,37	102,9	713,78	4,39	102,3
javna uprava in obramba	1895,14	10,89	106,6	1227,38	7,05	105,7
Izobraževanje	1705,40	10,15	103,5	1117,40	6,65	102,9
zdravstvo in socialno varstvo	1742,50	9,96	103,6	1119,74	6,40	103,0
kultura in rekreacija	1608,84	9,64	102,6	1054,79	6,32	102,0
druge dejavnosti	1313,51	8,11	98,9	871,71	5,38	99,4

Vir: SURS

“Nesistemski” premiki v plačah med javnim in zasebnim sektorjem so se torej začeli že pred “sistemskim” sporazumom med sindikati javnega sektorja in Vlado. Kdaj in katera vlada bo požela sadove »Zakona o sistemu plač v javnem sektorju«, ki je v letu 2008 uničil avtonomne sisteme posameznih delov javnega sektorja ter profesorje, zdravnike, vojake in policiste spremenil v državne uradnike, njihova plačna razmerja pa v nekakšno piramido, se ni vedelo. Da pa bo račun za “odpravljanje neravnotežij” med plačami slej ko prej treba plačati, je bilo predvidljivo in predvideno. Zaradi krize se je trajanje »ravnotežja« podaljšalo. Zgodba se je za vlado tokrat razpletla bolje, kot je mogla upati, da se bo. Za sicer spet začasen izhod iz nesmiselne reforme plač v javnem sektorju iz leta 2008 bi lahko plačala mnogo več, kot je. No, »neravnotežja« se bodo nadaljevala, saj njihovo odpravljanje, če ne vemo, kakšno je »ravnotežje«, torej kakšna so prava razmerja med plačami za različne poklice in različna dela znotraj formalno istega poklica ni mogoče. Spremembe bodo zmeraj znova izsilili najmočnejši sindikati, drugi jim bodo sledili v odvisnosti od svoje pogajalske moči.

Povečanje stroškov dela od leta 2012 do tretjega četrletja 2016 tako v gospodarstvu kot tudi v javni upravi še zaostaja za njihovim povečanjem v EU28; v gospodarstvu se povečujejo enakomerno in počasi, v javnem sektorju pa je po popolni stagnaciji v letos prišlo do hitrega povečanja. Podobna je tudi zaostajanje stroškov dela v šolstvu in zdravstvu, v šolstvu se je povečanje izenačilo s mnogo bolj enakomernim povečanjem v EU28 v tretjem četrletju 2016, v zdravstvu pa je po izenačenju v prvem četrletju v drugem zanihalo navzdol.

Stroški dela - plač v Sloveniji in EU28

FINANČNA GIBANJA

9. Prilivi v javne blagajne so za 400 milijonov večji kot lani

V javne blagajne je novembra priteklo 1227 milijonov evrov, kar je 38 milijonov ali 3.04 odstotke več kot pred letom; do novembra pa skupaj 13645 milijone evrov, 412 milijonov ali 3.11 odstotka več kot lani. Ker se pomembne davčne oziroma prispevne stopnje niso

spreminjale, številke približno kažejo kar rast nominalnega BDP. Mesečna nihanja prilivov od posameznih pomembnejših davščin so odvisna od sezon in vplačevanja posameznih davkov.

Priliv od davka na dohodek pravnih oseb je bil novembra skromen, s 44 milijoni evrov je bil za 16.1 milijone manjši kot lani, kar je prispevalo tudi k znižanju priliva do novembra na 555 milijonov, kar je le malo več kot v enakem razdobju lani. Obratno je bilo z dohodnino; novembra je znašala 178 milijone evrov, približno 10 milijonov ali 6 odstotkov več kot novembra lani; skupaj je dohodnina do novembra prinesla 1863 milijone, kar je 90 milijonov evrov ali 5.9 odstotka več kot lani.

33

Novembrski priliv od DDV po obračunu je bil z 292 milijoni ali 60 milijoni evrov več kot novembra lani kar za dobro četrtino večji; priliv do novembra je znašal 2733 milijone evrov, 215 milijone ali 8.5 odstotkov več kot lani. Priliv od DDV od uvoženega blaga in storitev pa je bil tako novembra kot tudi do novembra izredno majhen; v novembru naj bi ga bilo le za 12 milijonov evrov, kar je manj kot dvajset odstotkov lanskega. Tudi celoletni priliv od tega davka je bil z 483 milijoni le 70 odstotkov lanskega, oziroma kar za 198 milijonov manjši. Kaže, da gre pri razvrščanju DDV v dve skupini za metodološko napako ali spremembo v metodologiji spremljanja; najbrž se del DDV za uvoženo blago in storitve prišteva kar k DDV po obračunu, ki se zaradi tega povečuje bistveno hitreje od BDP.

Trošarina je novembra prinesla 137 milijonov evrov, približno 10 milijonov v ali 7.71 odstotka več kot lani, do konca novembra skupaj pa 1430 milijonov, kar je 45.3 milijone evrov ali 3.27 odstotka več kot lani.

Priliv prispevkov v zdravstveno in pokojninsko blagajno ne kaže posebnosti. V prvo je novembra priteklo 203 milijone evrov, kar je 5.9 milijone ali 2.98 odstotka več kot lani, v drugo pa 305 milijonov evrov, 12.1 milijona evrov ali 4.1 odstotka več kot lani. Kumulativno je do novembra v blagajno ZZZS priteklo 2229 milijonov evrov, v blagajno ZPIZ pa 3337 milijone evrov; v prvo 75.6 (2.98%) v drugo pa 146.6 (3.51%) več kot leto prej.

Veliki prilivi v javne blagajne so odraz izboljšane stanja v gospodarstvu; upati je, da ga ne bo ponovno pokvaril kakšen poskus »varčevalne« politike, ki jo kar naprej predlagajo »delodajalci«, čeprav škoduje tudi njim, ker nimajo komu prodajati blaga in storitev. Ne gre spregledati tudi, da se velik del denarja z davki in prispevki hitro vrne v državne blagajne, preostali del pa prek nakupov blaga in storitev pride v gospodarstvo, od tam pa del prav tako v državne blagajne. Zato je najslabše, če bi se vlada prestrašeno oklepala navodil iz Bruslja ali pa bala groženj, da nas bodo uvrstili med države s fiskalnimi neravnotežji, oziroma s tveganjem neskladnosti proračuna s pravili EU. Slovenija je ob poletju imela proračunski primanjkljaj 1.6 odstotkov BDP; večji primanjkljaj je imelo osem velikih (Belgija, Grčija, Španija, Francija, Italija, Portugalska, Slovaška in Finska) od devetnajstih članic evro območja, presežek pa so poleg Nemčije imele tri majhne članice (Estonija,

Litva, Luksemburg in Malta). Za 400 milijonov evrov več pobranih davščin v letu 2016 nikakor ne gre porabiti za večji »fiskalni napor«, ki temelji na napakah ocen o gibanju BDP in strukturnih primanjkljajih (glej V. Bole, Potencial »potencialnega« produkta, GG 486), saj bi s tem zaustavili trenutno dobra gospodarska gibanja, ki so se začela, ko smo malo pozabili na ZUJF. Delno jih bo država prek povečanih plač prenesla v gospodarsko aktivnost, del pa bi veljalo uporabiti za infrastrukturne investicije. Kaže, da se je vlada končno le odločila, da za gradnjo “drugega tira”, to je proge med Koprom in Divačo ne potrebuje javno-zasebnega partnerstva in da bo progo mogoče ceneje zgraditi z javnim denarjem.

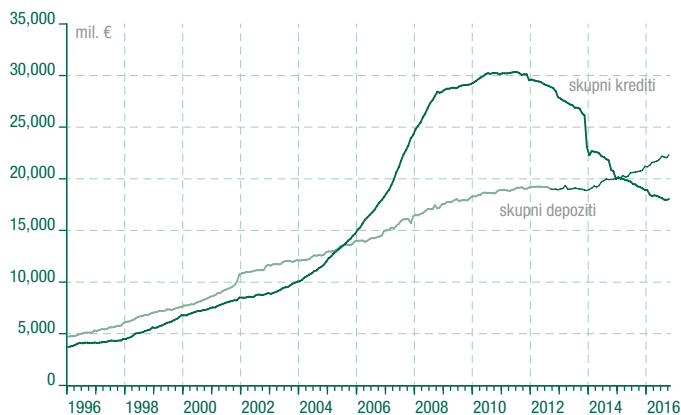
34

10. Krediti prebivalstvu so prvič preseгли kredite podjetjem

Kreditni podjetjem so se v oktobru povečali za 28 milijonov evrov, kar pa je manj, kot so v septembru upadli; v letošnjem letu so se do oktobra znižali za dobro milijardo evrov. Krediti prebivalstva so se v oktobru povečali za kar 67 milijonov, kar je najbrž rezultat velike oglaševalske kreditne ofenzive bank usmerjene na prebivalstvo. Zaradi stagnacije v prvi polovici leta pa so krediti prebivalstva konec oktobra le za 185 milijonov večji kot so bili konec preteklega leta.

Depoziti podjetij so v oktobru zrasli kar za 198 milijonov evrov, od decembra lani za 305 milijonov, depoziti prebivalstva pa za 61 oziroma za 785 milijonov evrov. Podjetja, ki so neto dolžnik, imajo 3370 milijonov več kreditov kot depozitov, prebivalstvo, ki je neto upnik, pa ima 7627 več depozitov kot kreditov; skupni depoziti so bili konec oktobra za 4257 milijonov evrov večji od skupnih kreditov gospodinjstvom in nefinančnim družbam.

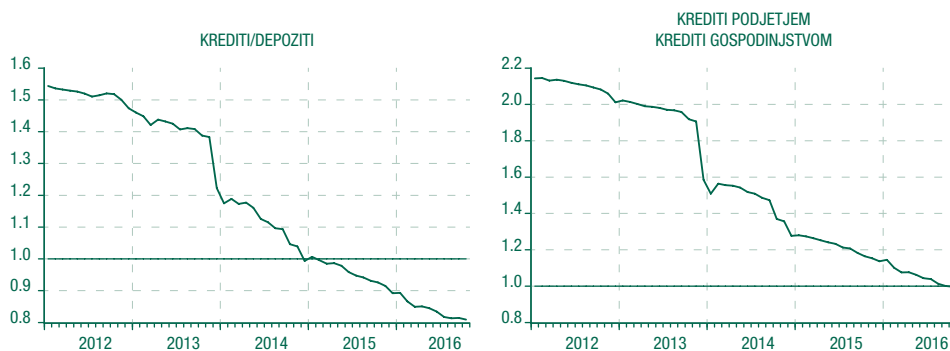
Skupni krediti in depoziti

Vir: BS

Oktober 2016 bo nov mejnik v razvoju slovenskega bančništva; krediti prebivalstvu so prvič v zgodovini Slovenije presegli kredite podjetjem; prvih je bilo 9041 milijonov evrov, drugih 9012 milijonov. Skupnih kreditov je bilo 18058 milijonov, skupnih depozitov nefinančnega sektorja pa 22310 milijonov. Razmerje med krediti in depoziti je v zadnjih treh letih upadlo od 1,22 na 0,81, pri prebivalstvu od 0,60 na 0,54, v gospodarstvu pa od 3,19 na 1,59. Poskuse bank za oživljanje kreditiranja nezadolženega prebivalstva, ki ima v bankah 1.8 krat več depozitov kot kreditov, kažejo oglasne akcije bank. Da bi zmanjšale presežke finančnih sredstev, s katerimi nimajo kaj početi, banke gospodinjstvom ponujajo kredite »na lepe oči« kar prek telefonov. Učinki so za enkrat skromni, vendar se je obseg kreditov prebivalstvu prvič presegel 9 milijard evrov, zadnja tri leta so bolj ali manj stagnirali na ravni malo pod 9 milijardami; depoziti prebivalstva so se v enakem razdobju povečali za približno dve milijardi evrov od 14.6 na 16.7 milijard, depoziti podjetij pa za poldrugo milijardo od 4.2 na 5.6 milijard. Dogajanja slej ko prej diktira padanje kreditov gospodarstvu, oziroma izredno hitro razdolževanje in največkrat nepotrebno uničevanje podjetij. To se kljub ugodnim gospodarskim gibanjem nadaljuje pod taktirko SDH in DUTB, ki samo opravljata svoje delo, vlada pa se, »prepričana«, da ne sme posegati v delovanje gospodarstva ampak le v spreminjanje gospodarskega sistema, ukvarja s privatizacijo pogrebništva in podobnimi nesmisli.

Kredit/depoziti in krediti gospodarstvu/krediti prebivalstvu

Vir: BS

Razmerje med krediti in depoziti v bančnem sektorju, ki je v »hazarderskem« obdobju pred krizo v dobrih treh letih z 1 naraslo na 1.6, je že na začetku 2015 padlo pod 1, oktobra letos pa je bilo le še 0.81; skupni krediti nefinančnim družbam in gospodinjstvom so bili za 4252 milijonov evrov manjši od njihovih depozitov. Prvi bankam ustvarjajo dohodke, drugi stroške, obrestni zaslužki bank se kljub malone ničelni depozitni obrestni meri in ob stagnaciji ali zniževanju posojilnih obrestnih meri ne prestopajo zmanjšujejo, možnosti nadomestiti jih z vse dražjim plačilnim prometom in upravljanjem računov pa so omejene.

Kako hitro se spreminja položaj bank kažejo podatki, da se je razmerje med krediti in depoziti podjetij s 4 pred prenosom, po prenosu slabih terjatev na DUTB skrčilo na 3.3 in se je tudi po prenosu nezadržno zmanjševalo; oktobra 2016 je nefinančni sektor imel le še 60 odstotkov več kreditov kot depozitov. Razmerje med krediti nefinančnim družbam in krediti gospodinjstvom pa se je z 1.9 pred prenosom po prenosu na DUTB konec 2013 skrčilo na 1.6, zdaj je malo manj kot 1. To je precej več kot v evro območju, kjer je bilo oktobrsko razmerje med krediti nefinančnim družbam in krediti gospodinjstvom 0.8; krediti NFD so znašali 4302 milijardi, krediti gospodinjstvom pa 5388 milijarde evrov.

36

Obrestne mere ECB ostajajo nespremenjene; ključna obrestna mera je 0 odstotna, mejna depozitna je -0.4 odstotna in mejna posojilna 0.25 odstotna. Depozitne obrestne mere za gospodinjstva in nefinančne družbe za nove posle ostajajo blizu ničle in so praviloma v Sloveniji še nekoliko nižje kot v evro območju, medtem ko so posojilne obrestne mere za različna nova posojila tako nefinančnim družbam kot tudi gospodinjstvom nekoliko višje kot v evro območju. S spreminjanjem mejnih se spreminjajo tudi depozitne in posojilne obrestne mere za obstoječe posle. Tudi tu velja, da so depozitne obrestne mere v Sloveniji nekoliko pod njihovim povprečjem evro območja, posojilne pa nekoliko nad povprečjem (izjema so stanovanjski krediti nad pet let, pri katerih so krediti v Sloveniji cenejši kot v evro območju).

11. Velik presežek tekoče plačilne bilance tudi v oktobru

Oktobrski presežek je po mesecih nadpovprečen, tako da kumulativno presega 8% BDP. Zunanji dolg se še naprej zmanjšuje, donosi na slovenske obveznice so v decembru znižali in ostajajo znatno manjši kot v Italiji in Španiji, a večji kot v nekaterih tranzicijskih državah.

V oktobru 2016 je znašal presežek tekoče bilance 308.5 milijonov € (v enakem mesecu 2015 je znašal 220.5 milijonov €), kar je rezultat presežka v blagovni menjavi 158.6 milijonov € (leto prej 182.9 milijonov €), presežka v storitveni menjavi 230.8 milijonov € (183.0 milijonov €), primanjkljaja v saldu dohodkov primarnih faktorjev -48.1 milijonov € (-118.8 milijonov €) in primanjkljaja v saldu sekundarnih dohodkov -32.8 milijonov € (-26.7 milijonov €).

EU28 je dosegla v oktobru presežek tekoče bilance v višini 16.1 milijarde €, kar pomeni, da je bil v oktobru delež Slovenije v presežku tekoče plačilne bilance približno petkrat večji kot je njen delež v BDP EU28.

V prvih desetih mesecih 2016 skupaj je bil presežek tekoče plačilne bilance 2508.0 milijonov € (v enakem obdobju 2015 je znašal 1758.5 milijonov €, torej porast 42.6%). Pri tem je znašal blagovni presežek 1484.1 milijonov € (leto prej 1336.8 milijonov €), storitveni presežek 1967.5 milijonov € (1709.9 milijonov €), primanjkljaj dohodkov primarnih

faktorjev 503.4 milijonov € (v enakem obdobju leto prej 848.7 milijonov €) in primanjkljaj v saldu sekundarnih dohodkov 439.4 milijonov € (439.5 milijonov €). Pri tem je znašal izvoz potovalnih storitev 2036.9 milijonov € (v desetih mesecih 2015 je bil 1961.1 milijonov €), njihov uvoz pa 764.2 milijonov € (leto prej 726.1 milijonov €), kar da saldo turizma 1272.7 milijonov € (v enakem obdobju 2015 1234.9 milijonov €). Povečanje salda turizma znaša tako le 3.1%. Drugi velik pozitiven saldo ustvarjajo turistične storitve, do novembra je Slovenija z njimi zaslužila 760 milijonov več, kot je zanje porabila. Primanjkljaj primarnih dohodkov se povečuje zaradi neto odliva prek računa kapitala, ki je bil v desetih mesecih z 952 milijonov sicer manjši kot lani, je pa približno dva in pol krat večji od neto priliva od dela v tujini, s presežkom 381 milijonov evrov. Več kot polovico od 439 milijonov evrov neto primanjkljaja na računu sekundarnih dohodkov je v desetih mesecih prinesel primanjkljaj, ki ga je z več vplačili v bruseljsko blagajno ustvarila država.

37

Na kapitalnem računu je znašalo v devetih mesecih letos zmanjšanje zadolžitve 203.0 milijonov € (v enakem obdobju 2015 je bilo povečanje 314.2 milijonov €). Finančni račun kaže v prvih desetih mesecih 2016 zmanjšanje zadolžitve za 237.2 milijonov € (v enakem razdobju 2015 je bilo povečanje 1748.9 milijonov €). Pri tem so neposredne naložbe znašale -754.7 milijonov € (-997.2 milijona €), naložbe v vrednostne papirje 2335.8 milijonov € (1871.3 milijonov €), finančni derivativi 22.1 milijonov € (17.6 milijonov €) in ostale naložbe -1760.1 milijonov € (v 2015 povečanje 881.8 milijonov €). Rezervna imetja so se zmanjšala za -80.3 milijonov € (v enakem obdobju lani za -24.6 milijonov €), neto napake in izpustitve pa so znašale kar -2542.1 milijonov € (v desetih mesecih 2015 le -323.8 milijonov €).

Plaćilna bilanca Slovenije
(milijoni €)

Postavke	januar – oktober		oktober	
	2015	2016	2015	2016
I. Tekoči račun	1.758,5	2.508,0	220,5	308,5
1. Blago	1.336,8	1.484,1	182,9	158,6
2. Storitve	1.709,9	1.967,5	183,0	230,8
transport	685,7	759,9	74,7	76,9
potovanja	1.235,0	1.272,7	120,0	140,2
3. Primarni dohodki	-848,7	-504,3	-118,8	-48,1
Delo	398,2	380,9	45,3	44,7
Kapital	-1.347,4	-951,9	-160,4	-90,1
4. Sekundarni dohodki	-439,5	-439,4	-26,7	-32,8
Država	-279,3	-289,1	-13,8	-22,2
II. Kapitalni račun	314,2	-203	79,4	10,4
III. Finančni račun	1.748,9	-237,2	144,7	-1.397,0
1. Neposredne naložbe	-997,2	-754,7	-387,0	64,8
2. Naložbe v vrednostne papirje	1.871,3	2.335,8	491,5	436,5
3. Finančni derivativi	17,6	22,1	-0,1	1,5
4. Ostale naložbe	881,8	-1.760,1	18,9	-1.899,4
5. Rezervna imetja	-24,6	-80,3	21,4	-0,4
IV. Neto napake in izpustitve	-323,8	-2.542,1	-155,3	-1.715,9

38

Konec septembra 2016 je bruto zunanji dolg Slovenije znašal 43573 milijonov €, kar je skoraj 100 milijonov € več kot mesec prej. Pri tem je bil negarantirani zasebni dolg 14594 milijonov € ali 33.5% celotnega zunanjega dolga. Neto zunanji dolg je znašal 10680 milijonov € (89 milijonov € manj kot mesec prej), kar je 24.5% bruto dolga oziroma 27% letnega BDP Slovenije. Neto dolg znaša tretjino je bil konec 2012 16563 milijonov €, sedaj je 35.5% manjši. Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so bile konec oktobra 2016 717 milijonov €, od tega je bilo za 119 milijonov € zlata, za 204 milijone € imetij pri MDS, za 189 milijonov € rezervne pozicije pri MDS in za 205 milijonov€ deviznih rezerv.

Donos na desetletne slovenske državne obveznice je bil 26. decembra 2016 0.852%, kar je za skoraj 20% manj kot konec novembra. To je nižje od donosov Italije z 1.822% ali Španije z 1.377%, vendar višje od donosov desetletnih državnih obveznic na primer Češke, Slovaške ali Latvije. Ob izredno nizki ceni zadolževanja, presežkih na tekočem računi plačilne bilance in zmanjševanju dolga se vse bolj pojavlja vprašanje, zakaj država ne bi pospešila gospodarske rasti z zadolževanjem oziroma z garancijami za gradnjo infrastrukture, kot so »drugi tir« in »tretja os«.

TRG ELEKTRIČNE ENERGIJE PO 2009 V PETIH SOSEDNIJH DRŽAVAH EU

France Križanič, Žan Oplotnik

Povzetek

Analiza trga električne energije petih držav s 86 milijoni prebivalcev (Avstrija, Hrvaška, Madžarska, Italija in Slovenija) kaže, da je po zadnji finančni krizi povečanje porabe električne energije na tem območju za 1% že v tekočem letu vplivalo na rast cen električne energije namenjene industriji za 0.9%, na rast cen električne energije namenjene gospodinjstvom pa za 0.6%. Razmere na nemškem trgu električne energije statistično signifikantno vplivajo tudi na analizirani trg te dobrine. Povečanje davščin v nemški ceni električne energije za 1% vpliva na 0.25% znižanje cen električne energije za industrijo ter 0.12% znižanje teh cen za gospodinjstva.

Od 2010 do 2015 je Nemčija namenila subvencioniranju proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov od 12 do 24 milijard evrov letno (v 2015 0.8% BDP). To vpliva na povečanje ponudbe električne energije in prekinja informacijo o dejanskih stroških proizvodnje te dobrine. Med 2011 in 2015 se je njena cena na nemški borzi (Phelix) znižala za 38%.

Ključne besede: struktura trga in oblikovanje cen, proizvodnja električne energije, energetika in makroekonomija

JEL: D40, L94, Q43

Abstract

Analysis of the electricity market in the region of five EU countries (Austria, Croatia, Hungary, Italy and Slovenia) with 86 million inhabitants reveals that in the period after the financial crisis the growth of electricity consumption by 1% leads to 0.9% higher electricity prices for industry and 0.6% growth of electricity prices for households. The situation on the German electricity market has had a statistically significant influence. An increase in taxes in the German price of electricity (they are collected to raise funds intended for power generation from renewable sources) for 1% leads to 0.25% reduction in electricity prices for industry and 0.12% reduction in electricity prices for households in the analyzed group of EU member states.

40

From 2010 to 2015, Germany unleashed subsidization of electricity generation from renewable sources from 12 to 24 billion € a year (0.8% of GDP in 2015). This had an impact on increasing supply of electricity and intermittent information about the actual cost of its production. Between 2011 and 2015 the electricity price on the German Stock Exchange (Phelix) fell by 38%.

Keywords: *the market structure pricing, production of electricity, energy and the economy*

JEL: *D40, L94, Q43*

1. Uvod

V tranziciji gospodarjenja z električno energijo od infrastrukturne v tržno dejavnost se je v zadnjih petnajstih letih tako na strani povpraševanja po tej dobrini kot na strani njene ponudbe in potencialnih investicij za Slovenijo relevanten trg električne energije razširil tudi na sosednje države. Avstrija, Hrvaška, Italija in Madžarska so sicer članice EU, se pa močno razlikujejo. Avstrija sodi med države »evropskega centra«, ki so v obdobju finančne krize, zaradi dostopnosti kapitala (obilen produkcijski faktor) oziroma kreditov pridobile. Italija in Slovenija sodita med tiste članice območja evra, ki so zaradi omejenega dostopa do kapitala (redke produkcijski faktor) v obdobju po finančni krizi izgubljale. V tem obdobju je bila koordinacija politik v EU vodena tako, da sta se ti dve po vseh kazalcih gospodarsko razviti državi znašli v procesu izrivanja na »evropsko periferijo«. Madžarska in Hrvaška sta globoko na »evropski periferiji«, kar se odseva v izseljevanju oziroma upadanju števila prebivalstva tudi kadar so makroekonomska ravnotežja navidezno ugodna.

41

V tem članku najprej prikazujemo okoliščine delovanja trga električne energije Slovenije in štirih sosednjih držav. Sledi oris proizvodnje in porabe električne energije ter dinamike cen te dobrine v obdobju po svetovni finančni krizi. V petem poglavju je nato empirična ocena faktorjev, ki so v tem obdobju vplivali na cene električne energije na dveh segmentih njenega trga (za gospodinjstva ter za industrijo). Na koncu je sklep, oris metodologije in viri podatkov.

2. Okoliščine delovanja za Slovenijo relevantnega trga električne energije po finančni krizi

V obdobju po svetovni finančni krizi (2009 do 2015) so na trg električne energije, na odločitve za porabo, proizvodnjo ter investicije, vplivale cene substitutov električni energiji, splošen trend cen surovin na svetovnem trgu, dolarski tečaj evra in velike subvencije proizvajalcem električne energije iz obnovljivih virov. Te okoliščine prikazujemo v Tabelah 1 in 2. Tu vidimo, da so se v obdobju po finančni in gospodarski krizi cene zemeljskega plina v širši okolici za Slovenijo relevantnega trga električne energije krepko povečale (v povprečju EU za več kot 40%, v Nemčiji pa za 30%). Med državami naše analizirane skupine so se od 2009 do 2015 približno za četrtno povečale cene zemeljskega plina za gospodinjstva v Avstriji in na Hrvaškem, za dobro desetino pa tudi v Italiji. V Sloveniji je raven teh cen ostala približno enaka, na Madžarskem pa so upadle za četrtno. Obe državi sta šele v obdobju po krizi začeli sproščati trg zemeljskega plina. Cena te dobrine za industrijo se v skupini držav pomembnih za trgovanje z električno energijo v Sloveniji od 2009 do 2015 niso bistveno povečale. Še najbolj (za 9% v Avstriji). Glede na svojo raven pred krizo so se cene surove nafte na svetovnem trgu do 2015 prepolovile, cene surovin brez nafte so se znižale za dobro desetino, evro pa je proti dolarju izgubil četrtno svoje vrednosti.

tabela 1
Cene zemeljskega plina
(odstotna sprememba 2015 glede na 2009)

	Slovenija	Hrvaška	Avstrija	Madžarska	Italija	eu	Nemčija
Gospodinjstva	3	29	24	-26	14	44	30
Industrija	-3	0	9	-0	4	42	30

Vir: Eurostat (2016)

42 tabela 2
Za trg elektrike relevantni parametri
(odstotna sprememba 2015 na 2008)

Cene nafte - brent	-46%
Svetovne cene surovin brez nafte	-12%
tečaj dolar za evro	-25%

Vir: IMF

Okoliščine delovanja za Slovenijo relevantnega trga električne energije kažejo na divergentne vplive. Po eni strani upadanje cen surove nafte ter cen ostalih surovin nakazuje, da se potencialnim konkurentom ponudnikom električne energije v analizirani skupini držav cenovni položaj izboljšuje (izjema so cene zemeljskega plina za gospodinjiski odjem). Po drugi strani pa upadanje dolarskega tečaja evra od upoštevanju, da je proizvodnja električne energije manj uvozno odvisna od njene potencialne konkurence - plinsko gospodarstvo, naftna industrija) nakazuje, da se ponudnikom električne energije konkurenčnost na za Slovenijo relevantnem trgu te dobrine celo izboljšuje.

Upadanje svetovnih cen surovin, zlasti energije, je povezano z upočasnitvijo in morda že prekinitvijo dosedanjega procesa globalizacije (padec dolarskega tečaja evra je vzvod, preko katerega se je ta proces, ki ga je spodbujala navidezna visoka konkurenčnost kitajskega gospodarstva z proti evru izrazito podcenjenim remonijem, končal). To utegne privedi do pospešitve gospodarske rasti EU z nadomeščanjem prej navidezno konkurenčnejšega uvoza, do spremenjenih komparativnih prednosti in reindustrializacije v državah članicah EU ter do ponovnega povečevanja povpraševanja po električni energiji.

Za trg električne energije v Sloveniji in sosednjih državah predstavljajo specifičen in močan faktor velike subvencije proizvajalcem električne energije iz obnovljivih virov v Nemčiji. Podatki Tabele 3 kažejo, da je ta država od 2010 dalje letno namenila subvencioniranje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov od 12 do 24 milijard evrov. Očitno gre za precejšen napor, saj se povečuje tudi delež teh spodbud v nemškem BDP. Na koncu obdobja

(2015) dosega že 0.8% BDP (skoraj toliko kot nemški bruto prispevek v proračun EU). Subvencije vplivajo na povečanje ponudbe električne energije in prekinjajo informacijo o dejanskih stroških proizvodnje te dobrine. Gre za tipično tržno motnjo (distorzijo trga). Kar je pri tem nenavadno, je obseg te motnje. Na trgu na debelo so subvencije od 2011 do 2015 vplivale na znižanje borzne cene električne energije (Phelix) za 38%. Ta učinek se »seli« tudi na vse države v nemški okolici in presega zgolj njene sosede. Od 2011 do 2015 so se v Avstriji borzne cene električne energije znižale za 39%, v Italiji in Sloveniji za 28% ter na Madžarskem za 27%.

Podatke o strukturi porabe nemških subvencij za proizvajalce električne energije iz obnovljivih virov imamo za 2013 (informacija Borzen), ko je povprečna subvencija znašala 144.15 €/MWh, s pomočjo teh subvencij pa je bilo proizvedeno skoraj 122 TWh elektrike ali 20% nemške skupne proizvodnje ter 23% nemške skupne končne porabe te dobrine. Od 2013 do 2015 so se subvencije za proizvajalce elektrike iz obnovljivih virov v Nemčiji povečale še za dodatnih 24%.

43

Tabela 3
Nemške subvencije obnovljivim virom proizvodnje elektrike

	Milijoni evrov	% BDP	PHELIX €/MWh
2010	12.324	0.48	44.49
2011	16.053	0.59	51.12
2012	20.066	0.73	43.23
2013	19.378	0.69	37.90
2014	21.513	0.74	32.76
2015	24.113	0.8	31.72

Vir: Netz-Transparenz.de (2016), Borzen (2016), Eurostat (2016)

3. Produkcija in poraba električne energije

Od 2008 do 2015 se je v EU produkcija in končna poraba električne energije znižala za skoraj 6% (Tabela 4). Med analiziranimi državami je proizvodnja elektrike upadla v Avstriji, Italiji in na Madžarskem, medtem ko se je v Sloveniji in na Hrvaškem povečala. Leta 2015 je bila poraba električne energije na Madžarskem in v Avstriji približno enaka kot 2008, v Sloveniji, Hrvaški in Italiji pa manjša. Slovenija je med analiziranimi državami edina neto izvoznica električne energije – upoštevamo tudi polovico proizvodnje Nuklearne elektrarne Krško, ki jo zaradi solastništva trži hrvaško elektrogospodarstvo. Neto uvoz (negativni neto izvoz) elektrike držav iz naše okolice je tako velik, da predstavlja tržno priložnost za ponudnike električne energije iz Slovenije. Z izjemo Hrvaške so vse analizirane države (zlasti Avstrija in Madžarska) uvoz elektrike med 2008 in 2014 precej povečale. Temu seveda botrujejo zelo nizke cene subvencionirane energije, ki jo te države uvažajo iz evropskega severa.

tabela 4

Produkcija in poraba električne energije (2014 glede na 2008 - v %)

	Slovenija	Hrvaška	Avstrija	Madžarska	Italija	eu
Neto proizvodnja	7.4	6.3	-3.5	-27.4	-12.3	-5.7
Končna poraba	-2.7	-8.1	-0.3	1.1	-9.0	-5.5
Uvoz	17	-11	35	49	8	22
Izvoz	28	11	17	-36	-11	26
Neto izvoz - GWh (absolutno)	2743	-3953	-9275	-13390	-43716	-15497
Neto izvoz - GWh (Δ 2008 do 2014)	1144	2059	-4412	-9487	-3681	7579

44

Vir: Eurostat (2016)

4. Cene električne energije v obdobju po svetovni finančni krizi

Od 2009 do 2015 (Tabela 5) so se cene električne energije za gospodinjstva v Sloveniji in sosednjih državah, z izjemo Madžarske, precej povečale. Še hitrejša je bila povprečna rast teh cen v EU in na Nemškem. Slovenske cene so se povečale približno tako kot italijanske in precej bolj kot avstrijske ter hrvaške. Rezultati tabele kažejo precejšnje premike v strukturi cene električne energije za gospodinjstva. Ob rasti končnih cen električne energije (vsebujejo različne davščine, stroške za uporabo omrežja ter stroške energije) se je delež stroškov energije (del cene namenjen plačilu električne energije dobavitelju te dobrine s trga na debelo) znižal za 4 do 12 odstotnih točk. Leta 2015 se je gibal malo nad tretjino skupne cene. V Nemčiji je predstavljal le še četrtno. Pri cenah električne energije za industrijski odjem so tendence divergentne. V Sloveniji in Avstriji so se od 2009 do 2015 znižale za desetino, na Hrvaškem in v Italiji pa za približno toliko povečale. Na Madžarskem so upadle podobno kot cene za gospodinjstva.

Če upoštevamo povprečje EU in cene na Nemškem kot relevantno okolje, v katerem se oblikujejo cene električne energije za industrijo v Sloveniji in sosednjih državah, vidimo tendenco hitre rasti. V EU so se te cene (za končnega industrijskega uporabnika elektrike) od 2009 do 2015 povečale v povprečju za 16%, na Nemškem pa celo za 30%. V strukturi cene je delež namenjen plačilu energije s trga na debelo pri cenah za industrijski odjem upadel precej bolj kot pri cenah za gospodinjstva. V Sloveniji se je med 2009 in 2015 znižal za 17 odstotnih točk (podobno v Avstriji in na Madžarskem), na Hrvaškem le za 6 odstotnih točk, v Italiji za 24 in v Nemčiji kar za 29 odstotnih točk.

tabela 5

Cene električne energije (% sprememba 2015 glede na 2009)

	Slovenija	Hrvaška	Avstrija	Madžarska	Italija	eu	Nemčija
GOSPODINJSTVA							
Skupaj	20	14	5	-28	19	28	29
Delež energije v skupni ceni 2009	40	48	38	53	52	-	35
Delež energije v skupni ceni 2015	36	45	35	41	43	-	25
Razlika	-4	-4	-3	-12	-9	-	-10
INDUSTRIJA							
Skupaj	-13	7	-11	-30	11	16	30
Delež energije v skupni ceni 2009	75	59	61	76	70	-	63
Delež energije v skupni ceni 2015	58	53	45	62	45	-	34
Razlika	-17	-6	-16	-14	-24	-	-29
borzna cena (osnova v 2010)	-13	-	-29	-24	-18	-	-29

Vir: Eurostat (2016)

45

5. Faktorji cen električne energije na za Slovenijo relevantnem trgu elektrike

Slovenija, Hrvaška, Avstrija, Madžarska in Italija imajo skupaj skoraj 86 milijonov prebivalcev (šestina prebivalstva EU) obenem pa se nahajajo na prehodu energetskega, prometnih, komunikacijskih in drugih tokov med vzhodom in zahodom, severom in jugom evropskega kontinenta. V sedanji fazi oblikovanja trga električne energije v EU je to območje trg na katerem, kljub še vedno obstoječim čezmejnimi omejitvah v zmogljivostih prenosnega omrežja, vpliv faktorjev ponudbe tre kratkoročno zlasti povpraševanja prevladuje nad posameznimi slučajnimi oziroma enkratnimi dogodki. V analizi delovanja tega trga električne energije nam spreminjanje povpraševanja po tej dobrini nakazujejo njena skupna poraba, njen izvoz, njena poraba v gospodinjstvih, posredno pa tudi dinamika BDP analiziranih držav. V vsakem primeru predpostavljamo, da rast BDP in nato rast porabe električne energije kaže na rast povpraševanja po električni energiji ter vodi v povečanje njenih končnih cen. In obratno. Zmanjšanje povpraševanja vpliva na zniževanje cen električne energije na analiziranem trgu. Poleg tega upoštevamo še relevanten parameter: nemške subvencije cen proizvajalcem elektrike. V naši analizi jih kot proxy (t.i. »slamnata spremenljivka«) kaže dinamika davščin v nemški ceni električne energije. Večje subvencije proizvajalcem elektrike terjajo večje davščine v končni ceni te dobrine. Naj omenimo, da je naša analiza omejena z razpoložljivimi podatki in na obdobje po svetovni finančni krizi.

Tabela 6

Faktorji cen električne energije na za Slovenijo relevantnem trgu elektrike
[ocenjeno na stopnjah rasti 2010 do 2014]

		Dinamika cen elektrike za industrijo	Dinamika cen elektrike za gospodinjstva
	Konstanta	0.0658 {2.7}	0.0465 {4.8}
Poraba električne energije	Dinamika skupne porabe elektrike	0.9319 {2.4}	
	Dinamika porabe elektrike v gospodinjstvih		0.6162 /-1/ {3.1}
	Dinamika izvoza električne energije	0.0421 {1.2}	
Gospodarska rast	Dinamika BDP		0.9279 /-1/ {3.3}
Zunanji vplivi – proxy za tržno distorzijo	Dinamika davščin v nemški ceni elektrike	-0.2488 {-3.3}	-0.1216 /-1/ {-4.4}
R2		0.66	0.88
DW		2.7	2.5

46

Enačbi, ki pojasnjujeta stopnje rasti cen električne energije na trgu Slovenije in štirih sosednjih držav prikazujemo v Tabeli 6. V zadnjih vrsticah tabele je determinacijski koeficient (R2), ki kaže kolikšen del stopenj rasti porabe elektrike v industriji ali gospodinjstvih je pojasnjen z enačbo ter Durbin-Watsonova statistika (DW), ki kaže, da v enačbah ni avtoregresije (rezultat v bližini 2). Pojasnitev dinamike cen električne energije je dobra: R2 je od 66% do 88%.

V enačbah je odvisna spremenljivka (cene električne energije) v stolpcih, posamezne spremenljivke, ki nanjo vplivajo (poraba električne energije,...), pa v vrsticah. Za vsako spremenljivko je prikazan regresijski koeficient vpliva. Kaže za koliko odstotkov se spremenijo cene električne energije, če se dana neodvisna spremenljivka (na primer skupna poraba električne energije) spremeni za 1%. Ob regresijskih koeficientih je v oklepajih naveden morebiten časovni zamik (v letih). Pod regresijskim koeficientom pa je v okroglih oklepajih prikazana t vrednost oziroma statistična signifikantnost vpliva posamezne pojasnjevalne spremenljivke (skupna poraba električne energije,...) na odvisno spremenljivko (cene električne energije za industrijo oziroma gospodinjstva).

Rezultati naše analize (Tabela 6) kažejo:

- Povečanje skupne porabe električne energije za 1% že v tekočem letu na trgu te dobrine v Sloveniji in sosednjih državah vpliva na rast cen električne energije namenjene industriji za 0.9%. In obratno. Zmanjšanje porabe električne energije ustrezno učinkuje na upadanje cen te dobrine.

- Povečanje porabe električne energije v gospodinjstvih za 1% po preteku enega leta vpliva na povečanje cen električne energije namenjene gospodinjstvom za 0.6%. In obratno.
- Povečanje BDP za 1% po preteku enega leta vpliva na povečanje cene električne energije namenjene gospodinjstvom za 0.9%. Obratno upadanje BDP po preteku določenega obdobja (»time lag«) učinkuje na zniževanje cen.
- Razmere na nemškem trgu električne energije statistično signifikantno vplivajo tudi na relevanten trg te dobrine. Povečanje davščin v nemški ceni električne energije namenjene industriji za 1% vpliva na 0.25% znižanje cen električne energije za industrijo v skupini petih analiziranih držav. Pri ceni za gospodinjstva nastopi podoben vpliv po enem letu. Je pa nekoliko manjši: -0.12%. Morebitno odpravljanje tržnih motenj na Nemškem bo imelo obraten učinek. Na trgu analiziranih držav bo vplivalo bo na precejšnje zvišanje cen elektrike.

47

V Tabeli 7 vidimo, da je na analiziranem trgu električne energije petih držav statistično signifikantna povezava med cenami elektrike za gospodinjstva in za industrijo 0.48%. Ob povečanju cen električne energije za industrijo se na trgu petih analiziranih držav cene te dobrine za gospodinjstvi odjem povečajo za 0.48%. od tod lahko sklepamo, da faktorji, ki vlivajo na cene električne energije bistveno močnejše »delujejo« na tržnem segmentu industrije in šibkeje za gospodinjstva.

Tabela 7

Povezava med cenami elektrike za industrijo in cenami elektrike namenjene gospodinjstvom na analiziranem trgu elektrike
[ocenjeno na stopnjah rasti 2010 do 2014]

	Dinamika cen elektrike za industrijo
Konstanta	0.0158 (3.2)
Dinamika cen elektrike za gospodinjstva	0.4774 (3.4)
R ²	0.57
DW	1.5

6. Sklep

Sklenemo lahko, da cene za končnega uporabnika električne energije v širšem gospodarskem okolju, s katerega prihajajo vplivi na za Slovenijo relevanten trg električne energije, v obdobju po finančni in gospodarski krizi naraščajo. Ob tem se delež cene namenjen plačilu električne energije s trga na debelo zmanjšuje. Trg torej kaže, da povpraševanje po električni

energiji omogoča rast njenih cen. Regulacija sektorja pa je tako močna, da kljub rastočim cenam ponudniki električne energije vedno težje pokrivajo stroške. Tipičen pokazatelj tega stanja je upad cen na borzi. Ob nizki spodbudi novim investicijam v klasično proizvodnjo električne energije in količinsko omejenim možnostim proizvodnje iz obnovljivih virov te dobrine že na srednji rok (pet let) perspektive na za Slovenijo relevantnem trgu električne energije kažejo potencialno rast nabavnih cen te dobrine na debelo. Tisti ponudnik, ki bo sedanjo tržno distorzijo zdržal (preživel), si bo dolgoročno zlahka pokrtil stroške za katere trenutno kaže, da jih trg ne priznava.

48

7. Uporabljena metodologija

Povezavo med stopnjami rasti cen električne energije za industrijo oziroma za gospodinjstva (podatki se spreminjajo po petih državah: Slovenija, Hrvaška, Avstrija, Madžarska in Italija) ter stopnjami rasti spremenljivk (skupna poraba električne energije, ...), ki na cene elektrike vplivajo, kaže analiza panela (letnih stopenj rasti različnih spremenljivk po državah). Prikazano z enačbo (primer pojasnitve cen elektrike za industrijski odjem):

$$[100*(ies_{t}/ies_{t-1})-1] = f \{ [100*(fse_{t}/fse_{t-1})-1] + \dots + u \}$$

kjer je:

ies_t – cena električne energije za industrijo (€/kWh) po petih državah v analizirani skupini; te države označuje »?«;

ies_{t-1} – je za eno leto nazaj prestavljena spremenljivka ies_t , torej cena električne energije za industrijski odjem v prejšnjem letu;

fse_t – je končna poraba električne energije (GWh) po državah v skupini, ki jo označuje »?«, fse_{t-1} pa je enaka spremenljivka po teh državah v prejšnjem letu;

... – na podoben način oblikovane ostale spremenljivke, ki statistično signifikantno vplivajo na spreminjanje cen električne energije v industriji;

u – v regresijski analizi nepojasneni ostanek, odvisen od napak v podatkih, pomanjkljive specifikacije enačbe (zajete niso relevantne spremenljivke in upoštevana ustrežna funkcijska zveza) ter slučajnih vplivov na odvisno spremenljivko.

Enačbe smo ocenili na letnih podatkih, ki smo jih testirali za Unit Root in zavrnili hipotezo, da ima serija enotni koren. Spremenljivke kjer hipoteze o obstoju tega korena nismo mogli zavreči, v analizo nismo vključili. To je zlasti vplivalo na izbiro proxy spremenljivke, ki kaže distorzijo na nemškem trgu električne energije. V regresiji smo specifičnosti posameznih

držav, ki bi lahko vplivale na pristranskost končnega rezultata (heteroskedastičnost) odpravili z uvedbo uteži.

Rezultati naše analize so omejeni časovno (2010 – 2014) in prostorsko (na 5 držav, ki obsegajo za Slovenijo relevanten trg električne energije).

8. Viri podatkov

Podatki uporabljeni v analizi so zbrani iz:

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

<http://chartsbin.com/view/oau>

https://www.netztransparenz.de/de/file/Aktuelle_Daten_zu_den_Einnahmen-und_Ausgaben

<http://www.imf.org/external/np/res/commod/index.aspx>

Borzen: Interna informacija.

Programska oprema: EViews 7.1

Leto	Domače končno trošenje za blago in tržne storitve													
	Prebivalstvo				Investicije v osn. sredstva				Širša država				Skupno	
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast
2010	19578	0,74	3,64	7651	-9,69	-5,79	2512	-0,10	-1,79	29741	-2,24	-1,78		
2011	20675	2,80	1,19	6694	-6,62	-0,96	2443	-2,77	-5,99	29812	0,07	-0,11		
2012	20452	-1,08	-0,43	6157	-8,03	-6,99	2363	-3,27	-4,63	28972	-2,82	-2,26		
2013	19524	-1,76	2,62	6304	0,47	-0,76	2237	-5,32	-6,49	28066	-1,56	-2,54		
2014	19417	0,61	1,07	7503	5,28	6,37	2230	-0,41	-1,21	29150	1,69	2,21		
2015	19667	0,58	0,08	7469	1,98	0,87	2305	3,37	1,09	29441	1,15	0,35		
2015/1	4494	-0,24		1796	2,78		500	-5,77		6790	0,11			
4	1641	-3,73	0,65	625	-2,19	0,53	180	-1,79	-0,87	2445	-3,20	0,52		
5	1640	1,38	0,39	633	2,35	0,64	165	0,14	-1,14	2438	1,54	0,36		
6	1728	3,34	0,40	654	2,50	0,75	213	12,30	5,13	2595	3,81	0,84		
II	5008	0,29		1912	0,87		558	3,77		7478	0,69			
7	1709	-0,19	0,42	644	-2,76	0,32	199	-3,92	1,63	2553	-1,15	0,50		
8	1597	1,55	-0,89	600	0,62	0,28	172	1,17	1,10	2369	1,29	-0,46		
9	1708	1,18	0,04	638	0,13	-0,52	173	2,35	2,02	2519	0,99	0,05		
III	5014	0,82		1883	-0,72		544	-0,40		7441	0,34			
10	1746	-0,64	-1,00	633	0,76	-0,02	181	0,73	-0,11	2560	-0,20	-0,70		
11	1628	2,24	-0,32	664	16,93	0,84	190	4,28	-0,06	2482	5,96	0,00		
12	1776	2,56	0,68	582	-1,18	-1,63	332	31,12	8,64	2690	4,51	0,93		
IV	5151	1,35		1879	5,26		703	14,28		7732	3,35			
2016/1	1441	-1,44	-0,52	491	-4,27	-1,75	158	2,17	-2,96	2089	-1,86	-1,05		
2	1448	4,21	1,29	568	-3,93	-0,77	179	21,10	-0,03	2194	3,12	0,62		
3	1631	-0,14	0,45	618	-11,48	-2,70	200	-0,33	0,11	2449	-3,28	-0,42		
I	4519	0,79		1676	-6,95		536	6,72		6732	-0,83			
4	1648	-0,14	-0,26	611	-2,62	-0,86	169	-6,14	-3,61	2427	-1,22	-0,70		
5	1695	2,33	0,63	627	-1,58	0,45	198	19,61	0,80	2520	2,48	0,57		
6	1787	2,31	0,79	627	-5,08	0,17	188	-12,15	-1,60	2601	-0,73	0,44		
II	5130	1,51		1865	-3,12		554	-0,81		7549	0,16			
7	1717	-0,06	-0,09	614	-6,47	-0,54	183	-8,35	-3,28	2515	-2,34	-0,46		
8	1702	6,04	0,72	573	-5,86	0,02	205	19,13	3,33	2481	3,95	0,74		
9	1779	3,25	0,50	656	2,66	1,37	181	4,43	0,99	2616	3,18	0,74		
III	5198	3,01		1844	-3,21		570	4,39		7611	1,53			

Leto	Izvoz Slovenije*			Izvoz Slovenije izven EU28**			Izvoz EU28**			Izvozne cene Slovenija**		Izvozne cene EU28**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2010	18251	14,02	16,09	6359	10,16	1338504	22,63	110,3	2,75	112,7	5,27		
2011	20458	12,10	13,22	7255	13,87	1530880	13,47	117,6	6,57	117,7	4,45		
2012	20884	2,08	1,60	7827	7,89	1685277	10,09	124,2	2,90	124,7	4,80		
2013	21620	2,65	1,85	6447	3,02	1733123	2,97	107,2	-0,27	108,7	-0,88		
2014	23054	6,63	6,44	6704	3,99	1705004	-1,62	107,4	0,22	108,4	-0,24		
2015	23868	4,06	5,04	6931	3,39	1789151	4,94	107,8	0,34	112,4	3,64		
2015/II	6070	6,16		1765	2,32	461296	9,39	109,1	2,03	114,4	6,09		
7	2123	4,83	0,52	650	10,42	162088	7,00	108,2	-0,28	113,0	3,86		
8	1561	2,06	-1,55	466	1,84	131762	6,92	109,5	1,86	112,7	3,39		
9	2171	1,31	0,83	590	0,61	148796	-1,24	105,9	-3,73	111,5	1,92		
III	5854	2,76		1706	4,50	442646	4,06	107,9	-0,74	112,4	3,06		
10	2146	-0,22	-0,19	602	0,27	153983	-2,12	105,8	-2,04	111,1	1,28		
11	2096	4,41	0,33	591	8,71	148094	1,64	105,6	-1,77	111,4	2,01		
12	1850	2,32	1,25	654	12,56	156005	6,96	104,0	0,87	111,7	2,20		
IV	6091	2,11		1846	7,06	458082	2,05	105,1	-1,00	111,4	1,83		
2016/I	1841	1,90	-0,78	482	5,06	121439	-4,17	105,5	-3,03	110,1	0,55		
2	2033	8,21	1,29	560	3,38	137078	-0,69	103,5	-5,48	109,7	-1,53		
3	2196	0,79	0,44	627	1,97	150960	-7,03	103,4	-4,08	110,0	-2,57		
I	6070	3,51		1669	3,32	409477	-4,13	104,1	-4,20	109,9	-1,20		
4	2094	6,81	-0,10	589	2,24	146965	-5,47	106,5	-0,56	110,1	-3,84		
5	2102	6,99	1,02	586	3,77	142727	-2,22	108,5	0,00	110,1	-3,93		
6	2210	2,68	1,21	646	3,67	152062	-4,87	106,2	-5,01	111,4	-2,28		
II	6405	5,41		1822	3,24	441755	-4,24	107,1	-1,89	110,5	-3,35		
7	2068	-3,14	-0,98	635	-2,37	142262	-12,23	107,0	-1,11	111,3	-1,50		
8	1721	9,42	0,61	538	15,54	136609	3,68	105,1	-4,02	111,9	-0,71		
9	2287	5,19	0,45	674	14,27	147388	-0,95	105,6	-0,28	111,3	-0,18		
III	6076	3,30		1847	8,27	426259	-3,70	105,9	-1,82	111,5	-0,80		
10	2151	-0,73	-1,18	652	8,31	146480	-4,87	105,1	-0,66	111,6	0,45		

*podatki SURS, ** podatki Eurosta

Leto	Uvoz Slovenije*			Uvoz Slovenije izven EU28**				Uvoz EU28**		Uvozne cene Slovenija**		Uvozne cene EU28**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2010	19504	16,29	17,44	7292	31,94	1482947	23,70	1482947	128,0	8,65	123,8	13,65	
2011	21954	12,56	14,40	8250	13,06	1681150	11,40	1681150	138,7	8,33	137,2	10,80	
2012	22051	0,44	-0,51	8166	-1,02	1782930	6,05	1782930	141,1	4,58	146,5	6,26	
2013	22180	0,46	-0,64	7525	7,89	1683261	-6,39	1683261	108,3	-3,50	114,4	-3,65	
2014	22566	1,74	2,30	7896	4,92	1679925	-0,20	1679925	105,5	-2,63	111,4	-2,61	
2015	23113	2,36	2,42	8075	2,27	1717093	2,21	1717093	105,0	-0,45	109,6	-1,65	
2015/II	5855	3,23		2028	-1,34	436061	4,46	436061	108,0	2,56	113,7	2,34	
7	1959	-0,55	0,06	645	5,39	149734	-0,19	149734	106,2	0,47	110,5	-0,54	
8	1627	-0,02	-0,94	605	-1,11	133808	1,32	133808	102,6	-3,75	109,1	-2,06	
9	2000	-0,35	0,48	706	-5,47	145093	-1,99	145093	103,9	-0,19	107,6	-3,76	
III	5586	-0,32		1957	-0,75	428635	-0,35	428635	104,2	-1,17	109,1	-2,12	
10	2044	-0,74	-0,51	728	0,34	150647	0,68	150647	100,4	-5,55	106,7	-4,65	
11	2002	-0,93	-0,28	694	2,46	142074	5,07	142074	102,7	-2,65	106,7	-3,18	
12	1914	7,76	1,45	657	10,15	135526	1,53	135526	103,4	2,17	105,6	-2,13	
IV	5960	1,77		2079	3,99	428247	2,37	428247	102,2	-2,08	106,3	-3,33	
2016/1	1723	-3,20	-1,92	594	-4,09	133177	-3,12	133177	100,2	-4,11	102,4	-3,76	
2	1936	3,01	0,66	689	-1,35	134006	-0,27	134006	100,2	-3,75	101,7	-6,87	
3	2086	1,48	0,79	736	6,10	143972	-5,47	143972	97,9	-9,60	101,2	-9,48	
I	5745	0,52		2019	0,38	411154	-3,06	411154	99,4	-5,87	101,8	-6,75	
4	1993	-0,72	0,13	633	-6,70	141618	-3,41	141618	97,6	-10,05	102,1	-10,12	
5	2046	8,11	0,51	621	-5,02	136802	-2,20	136802	100,6	-7,28	101,8	-11,09	
6	2035	2,23	1,29	671	-3,72	144205	-3,59	144205	100,7	-5,98	103,4	-8,41	
II	6074	3,11		1924	-5,13	422625	-3,08	422625	99,6	-7,78	102,4	-9,88	
7	1968	-2,38	-0,52	695	7,69	138602	-7,43	138602	101,9	-4,05	103,0	-6,79	
8	1730	5,13	0,44	652	7,75	144315	7,85	144315	102,0	-0,58	104,4	-4,31	
9	2114	4,26	0,65	636	-9,92	147072	1,36	147072	100,8	-2,98	104,6	-2,79	
III	5812	2,16		1983	1,35	429989	0,32	429989	101,6	-2,56	104,0	-4,65	
10	2055	-0,52	-0,85	653	-10,32	143803	-4,54	143803	101,5	1,10	105,4	-1,22	

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Leto	Gospodarska aktivnost in brezposelnost v EU													
	Industrijska produkcija EU27			Predelovalna dejavnost EU27			Gradbena aktivnost EU27			Trgovina na drobno EU27			Anketna stopnja brezposelnosti	
	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	EU 27	EU 15	Slovenija	
2010	97,38	6,5	97,93	7,3	88,85	-4,4	110,34	2,1	110,34	2,1	9,6	9,5	7,2	
2011	101,15	3,40	103,14	4,80	89,89	0,07	111,85	1,30	111,85	1,30	9,6	9,7	8,1	
2012	98,73	-2,1	100,59	-2,2	87,09	-5,9	113,96	1,1	113,96	1,1	10,5	10,6	8,9	
2013	100,32	3,6	101,69	1,1	92,27	5,9	102,89	-9,8	102,89	-9,8	10,9	11,1	10,2	
2014	101,43	1,06	103,77	2,05	94,22	2,93	104,76	1,80	104,76	1,80	10,2	11,6	9,7	
2015	103,15	1,62	105,64	1,69	93,28	0,38	106,97	1,89	106,97	1,89	9,43	10,87	9,08	
2015/II	103,61	1,6	107,47	1,7	96,57	0,3	105,43	1,6	105,43	1,6	9,5	10,9	9,2	
7	103,83	1,8	107,49	1,5	96,12	1,1	108,9	2,1	108,9	2,1	9,0	10,4	8,8	
8	88,97	2,5	90,73	2,5	84,21	-0,2	104,48	0,9	104,48	0,9	8,9	10,3	8,6	
9	107,02	1,8	112,03	2,1	101,14	0,6	104,37	1,9	104,37	1,9	9,0	10,4	8,3	
III	99,94	2,0	103,42	2,0	93,82	0,6	105,92	1,7	105,92	1,7	9,0	10,4	8,6	
10	109,78	2,8	113,33	2,7	105,79	1,2	109,7	2,7	109,7	2,7	9,1	10,6	8,4	
11	108,86	2,1	111,56	2,3			110,18	2,1	110,18	2,1	9,1	10,6	8,3	
12	99,18	0,4	99,5	1,3			133,64	2,1	133,64	2,1	9,1	10,5	8,6	
IV	105,94	1,8	108,13	2,1			117,84	2,3	117,84	2,3	9,1	10,6	8,4	
2016/1	101,46	3,3	100,86	4,1			101,23	2,1	101,23	2,1	9,2	10,7	9,1	
2	102,42	1,0	103,77	2,0			94,81	1,8	94,81	1,8	9,3	10,8	8,9	
3	112,07	0,3	114,50	0,3			105,11	0,7	105,11	0,7	9,1	10,6	8,5	
I	105,32	1,5	106,38	2,1			100,38	1,5	100,38	1,5	9,2	10,7	8,8	
4	105,2	2,5	108,3	2,6			106,5	0,8	106,5	0,8	8,7	10,2	8,1	
5	104,5	0,8	108,4	0,9			108,6	1,3	108,6	1,3	8,6	10,0	7,8	
6	107,6	0,6	112,7	0,8			108,3	1,2	108,3	1,2	8,4	9,9	7,6	
II	105,8	1,3	109,8	1,4			107,8	1,1	107,8	1,1	8,6	10,0	7,8	
7	104,8	0,1	108,6	0,3			109,4	2,0	109,4	2,0	8,2	9,6	7,5	
8	92,1	2,3	94,2	2,6			109,6	1,7	109,6	1,7	8,2	9,6	7,4	
9	109,3	1,3	114,1	1,2			106,9	1,4	106,9	1,4	8,2	9,7	7,2	
III	102,1	1,2	105,6	1,3			108,6	1,7	108,6	1,7	8,2	9,6	7,4	
10	110,7	0,5	114,3	0,4			113,4	3,4	113,4	3,4	8,3	9,9	7,5	

Leto	Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v EU													
	Poslovna klima EU28			Naročila, predelovalna dejavnost EU28			Naročila, gradbeništvo EU28			Trgovina na drobno pričakovanja EU28			Poslovni optimizem EU28	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	EU 27	Slovenija		
2010	0,45	2,92	-24,36	28,65	-43,25	2,08	6,02	19,12	6,02	19,12	-5,13	21,40		
2011	0,60	0,16	-11,68	12,70	40,31	4,12	-0,64	-6,85	-0,64	-6,85	-2,33	2,62		
2012	-0,70	-1,30	-24,07	-12,39	-41,17	-0,86	-5,45	-4,81	-5,45	-4,81	-10,70	-8,37		
2013	-0,44	-0,20	-22,78	1,30	-39,82	1,35	-0,70	4,76	-0,70	4,76	-7,63	3,08		
2014	0,24	0,68	-14,41	8,31	-35,16	4,43	9,15	9,78	9,15	9,78	-3,58	4,02		
2015	0,3	0,0	-12,1	2,0	-29,6	5,1	14,4	4,8	14,4	4,8	-2,9	0,6		
II	0,2	-0,1	-10,4	1,5	-29,2	6,6	17,4	3,0	17,4	3,0	-1,2	-0,3		
7	0,4	0,2	-11,0	1,7	-26,1	5,3	7,9	-0,5	7,9	-0,5	-3,4	0,9		
8	0,2	0,0	-9,4	2,1	-25,3	5,7	15,9	6,1	15,9	6,1	-2,5	0,7		
9	0,3	0,3	12,0	3,9	-27,1	2,3	21	16,0	21	16,0	-2,0	2,5		
III	0,3	0,2	-10,8	2,6	-26,2	4,4	14,9	7,2	14,9	7,2	-2,6	1,4		
10	0,4	0,3	-14,4	3,5	-29,0	3,3	20,3	14,0	20,3	14,0	-4,9	2,6		
11	0,4	0,2	-15,0	0,2	-29,7	5,0	14,2	5,3	14,2	5,3	-7,5	0,2		
12	0,4	0,3	-12,0	3,9	-29,2	5,1	12,2	4,4	12,2	4,4	-6,2	2,0		
IV	0,4	0,3	-13,8	2,5	-29,3	4,5	15,6	7,9	15,6	7,9	-6,2	1,6		
2016/1	0,3	0,1	-13,1	2,2	-30,1	5,2	7,2	1,0	7,2	1,0	-2,9	1,1		
2	0,1	0,0	-14,4	-0,7	-28,9	4,5	11,1	3,5	11,1	3,5	-1,7	-0,8		
3	0,1	-0,1	-13,2	-1,6	-30,8	3,0	15,1	-0,4	15,1	-0,4	-0,6	-0,8		
I	0,2	0,0	-13,6	0,0	-29,9	4,2	11,1	1,4	11,1	1,4	-1,7	-0,2		
4	0,1	-0,2	-11,6	-1,8	-27,1	1,6	14,5	-1,9	14,5	-1,9	-0,7	-0,6		
5	0,3	0,0	-11,2	-0,5	-22,4	8,0	14,2	-7,8	14,2	-7,8	-1,5	-0,9		
6	0,2	0,1	-9,3	1,4	-23,0	5,3	11,5	-2,4	11,5	-2,4	-1,6	1,1		
II	0,2	0,0	-10,7	-0,3	-24,2	5,0	13,4	-4,0	13,4	-4,0	-1,3	-0,1		
7	0,4	0,0	-7,9	3,1	-20,2	5,9	5,1	-2,8	5,1	-2,8	-3,3	-0,1		
8	0,0	-0,2	-12,1	-2,4	-23,0	2,4	7,7	-7,7	7,7	-7,7	-3,5	-0,9		
9	0,4	0,1	-10,4	1,8	-17,5	9,2	11,3	-9,2	11,3	-9,2	-1,3	0,7		
III	0,3	0,0	-10,1	0,8	-20,2	5,8	8,0	-6,6	8,0	-6,6	-2,7	-0,1		
10	0,6	0,2	-12,3	1,8	-23,0	5,9	13,7	-6,6	13,7	-6,6	-3,1	1,8		
11	0,4	0,0	-11,2	3,7	-21,3	8,3	16,0	1,7	16,0	1,7	-3,8	3,7		

Leto	Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v Sloveniji													
	Gospodarska klima			Naročila, predelovalna dejavnost			Naročila, gradbeništvo			Trgovina na drobno preprodajalstva			Poslovni optimizem	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba
2010	-8,8	12,9	-24,6	3,71	-68,8	-7,1	24,9	24,8	-0,9	22,0				
2011	-6,7	2,0	-15,5	7,0	-59,3	9,7	24,7	-1,8	-0,3	-0,1				
2012	-16,7	-10,0	-32,4	-16,9	-52,7	6,6	20,0	-4,7	-10,9	-10,6				
2013	-13,4	3,3	-26,5	5,8	-32,5	20,2	24,0	4,0	-5,3	5,5				
2014	-2,17	11,25	-9,89	16,68	-15,08	17,47	30,49	6,48	2,05	7,42				
2015	5,12	7,28	-1,25	8,64	-22,05	-6,98	37,68	7,19	5,85	3,80				
2015/II	6,8	6,8	2,5	11,0	-21,9	-9,4	45,5	10,5	7,5	2,0				
7	4,2	2,2	7,3	5,7	-13,8	-9,7	33,0	-1,5	3,7	-0,3				
8	8,0	8,0	-0,8	3,8	-11,1	-3,5	14,6	5,9	9,1	5,5				
9	6,9	5,9	-4,0	6,5	-24,8	-19,9	47,6	16,9	6,3	3,0				
III	6,4	5,4	0,8	5,3	-16,6	-11,0	31,7	7,1	6,4	2,7				
10	5,3	4,3	9,4	8,6	-17,2	-12,2	34,2	5,5	5,7	4,5				
11	1,4	4,4	1,9	9,3	-14,2	-3,9	40,6	9,7	-1,0	3,6				
12	1,6	5,6	-1,0	13,1	-24,0	-7,7	29,8	-3,5	-1,1	3,8				
IV	2,8	4,8	3,4	10,3	-18,5	-7,9	34,9	3,9	1,2	4,0				
2016/1	2,6	0,4	-10,7	8,0	-34,2	-7,0	27,0	2,6	4,0	-0,5				
2	4,1	-0,6	-5,7	8,9	-39,6	-7,8	42,5	5,7	8,1	-0,2				
3	5,2	-1,5	2,1	4,1	-48,9	-14,0	54,0	-0,6	8,7	-3,6				
I	4,0	-0,6	-4,8	7,0	-40,9	-9,6	41,2	2,6	6,9	-1,4				
4	7,7	0,9	7,1	0,2	-33,4	-2,9	20,8	-23,6	12,4	3,2				
5	6,1	-2,1	1,2	-1,3	-23,9	-6,5	47,6	-10,7	8	-1,2				
6	5,1	-0,3	1,5	3,4	-22,7	-5,0	42,5	8,6	4,1	0,1				
II	6,3	-0,5	3,3	0,8	-26,7	-4,8	37,0	-8,6	8,2	0,7				
7	6,1	1,9	7,9	0,6	-12,8	1,0	42,6	9,6	3,2	-0,5				
8	7,3	-0,7	-8,6	-7,8	-16,2	-5,1	29,4	14,8	7,8	-1,3				
9	7,7	0,8	-3,0	1,0	-2,0	22,8	58,9	11,3	6,3	0,0				
III	7,0	0,7	-1,2	-2,1	-10,3	6,2	43,6	11,9	5,8	-0,6				
10	6,8	1,5	8,0	-1,4	-0,6	16,6	61,0	26,8	5,2	-0,5				
11	4,3	2,9	-3,0	-4,9	-5,8	8,4	56,6	16,0	-0,8	0,2				
12	3,9	2,3												
IV	5,0	2,2												

Leto	Industrijska produkcija															
	Skupno				Rudarstvo				Predelovalna industrija				Oskrba (el., plin, voda)			
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	
2010	115,3	7,1	0,78	127,5	12,1	1,00	115,3	7,6	0,84	107,8	0,3	-0,06				
2011	104,4	-9,5	-0,4	118,7	-7,7	-0,73	105,1	2,7	-0,45	89,1	4,6	0,09				
2012	104,1	0,0	-0,15	110,7	-6,6	-0,86	103,6	-1,0	-0,19	98,7	10,0	0,69				
2013	99,6	-4,3	0,31	88,2	-10,4	0,82	97,6	-5,8	0,35	120,1	21,6	0,26				
2014	101,5	2,1	0,48	83,4	-0,09	-2,26	101,4	4,2	0,53	103,3	-13,9	-1,09				
2015	106,3	5,0	0,38	85,3	8,66	2,23	106,8	5,6	0,46	103,9	0,63	-0,54				
2015/II	108,2	5,0		89,2	-14,0		109,2	5,7		100,8	2,4					
7	109,4	2,6	0,59	85,7	12,3	0,82	109,9	3,1	0,39	106,8	-3,0	0,74				
8	90,2	8,4	0,01	76,8	10,0	-2,02	89,2	9,0	0,02	100	1,8	-0,65				
9	115	6,1	0,74	74,5	-20,6	-3,31	117,1	7,2	0,83	100,4	-0,1	-0,66				
III	104,9	5,5		79,0	-1,2		105,4	6,3		102,4	-0,5					
10	114,3	3,5	-0,11	83,8	-10,4	-3,82	115,4	4,0	-0,06	107,4	2,6	-0,84				
11	113,4	8,4	0,46	98,1	27,9	0,98	114	8,6	0,67	107,9	3,6	-0,88				
12	99,4	3,2	0,23	94,7	78,7	5,39	97,9	2,6	0,53	112,6	0,7	-1,96				
IV	109,0	5,1		92,2	23,9		109,1	5,1		109,3	2,2					
2016/1	103	3,3	-0,22	79,9	9,5	1,95	103,2	4,2	-0,15	103,1	-5,8	-1,42				
2	111,4	8,2	1,22	75,3	7,0	1,8	112,6	9,9	1,7	105,1	-6,0	-0,36				
3	119,3	3,1	0,69	88,9	9,3	5,15	121,4	4,2	0,84	103,6	-8,1	-0,85				
I	111,2	4,8		81,4	8,6		112,4	6,0		103,9	-6,6					
4	111,5	7,8	0,21	79	-8,1	-5,34	113,8	9,7	0,47	93,8	-7,4	-0,52				
5	116,8	9,0	1,23	86,6	-5,9	-0,56	119,3	10,7	1,17	97,1	-5,1	0,07				
6	121,8	6,5	1,46	80,8	-8,6	-0,63	125,5	7,9	1,47	93,6	-5,3	0,24				
II	116,7	7,7		82,1	-7,5		119,5	9,4		94,8	-5,9					
7	111,7	2,1	-0,52	64,5	-24,1	-5,26	113,9	3,6	-0,54	98,1	-8,1	-1,17				
8	98,6	9,3	1,33	83,8	9,8	0,75	99,2	11,2	1,29	93,9	-6,1	-0,64				
9	122,5	6,4	0,80	111	50,0	5,78	125,4	7,0	0,55	95,1	-5,3	-0,56				
III	110,9	5,8		86,4	10,2		112,8	7,0		95,7	-6,5					
10	116,4	1,8	-0,98	101,4	21,6	1,61	118,4	2,6	-1,11	99,4	-7,4	-0,92				

Gradbeništvo in turizem

Leto	Gradbeništvo			Nočitve domačih gostov			Nočitve tujih gostov			Skupaj nočitve		
	tisoč ur	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast
2010	36901	-12,0	-1,01	3848	-4,2	-0,35	4923	0,7	0,03	8772	-1,5	-0,13
2011	31765	-13,9	-0,91	3867	0,5	0,21	5373	9,1	0,67	9240	5,3	0,47
2012	28965	-8,8	-1,07	3679	-4,9	-0,58	5678	5,7	0,70	9355	1,2	0,16
2013	27521	-5,0	0,04	3554	-3,4	-0,06	5833	2,7	0,02	9387	0,3	0,01
2014	27835	1,1	0,21	3430	-2,7	-0,15	5914	2,4	0,13	9344	0,3	-0,02
2015	28120	0,98	0,00	3646	5,94	0,39	6370	7,05	0,36	10016	6,56	0,37
II	7297	1,3		827	4,9		1572	8,2		2399	7,0	
7	2753	2,1	0,57	486	8,3	-0,34	1043	12,1	0,75	1530	10,9	0,59
8	2483	1,0	-0,81	532	10,2	-0,7	1258	8,1	0,92	1790	8,7	0,61
9	2654	0,8	0,84	262	6,4	-1,02	634	7,3	-0,61	895	7,0	-0,56
III	7891	1,3		1279	8,7		2935	9,3		4215	9,1	
10	2386	-3,4	-0,73	273	0,9	1,03	406	1,2	-0,85	679	1,1	-0,06
11	2472	2,7	-0,45	218	5,0	0,02	256	-3,0	-3,02	474	0,6	-1,82
12	2253	-0,7	0,42	233	5,1	-0,36	324	11,7	2,65	557	8,8	1,11
IV	7111	-0,5		725	3,4		986	3,2		1711	3,3	
2016/1	1557	-6,5	-2,15	236	6,8	1,87	362	11,0	1,14	597	9,3	1,23
2	1857	1,2	-0,17	341	2,7	1,13	288	12,5	3,49	629	7,0	1,82
3	2325	0,2	0,83	250	-5,0	-1,63	379	28,8	4,15	628	12,8	1,32
I	5739	-1,4		826	1,3		1029	17,4		1855	9,6	
4	2214	-4,5	-0,70	259	8,5	2,07	378	-5,7	-1,65	638	-0,4	-0,27
5	2406	1,5	-0,25	248	-0,5	-1,69	556	3,9	0,59	803	2,5	-0,06
6	2529	-3,0	0,60	328	-3,1	-0,86	651	2,3	-0,43	979	0,4	-0,40
II	7149	-2,0		835	1,0		1585	0,8		2420	0,9	
7	2463	-10,5	-1,68	497	2,3	0,05	1157	10,9	1,29	1654	8,1	1,22
8	2590	4,3	0,99	540	1,5	0,20	1374	9,2	0,8	1913	6,9	0,96
9	2570	-3,2	0,12	302	15,3	2,72	725	14,3	1,22	1026	14,6	1,96
III	7623	-3,4		1339	4,6		3255	10,9		4594	9,0	

Leto	Promet													
	Letalski				Čestni				Železniški				Luški	
	PKM mio	letni porast	mesečna rast	tkm	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tisoč ton	letni porast	mesečna rast	letni porast	mesečna rast
2009	1194	-11,5	-1,16	14762	-9,2	-0,78	2668	-24,2	-0,85	13356	-19,3	-1,70		
2010	1224	2,5	0,19	15931	7,7	-0,36	3421	28,2	-1,42	14591	9,2	0,66		
2011	1219	0,2	-0,90	16440	3,2	0,54	3752	9,7	0,08	16201	14,0	1,20		
2012	1055	-13,5	-0,48	15888	-3,4	-0,69	3740	-7,5	0,02	16907	4,4	0,11		
2013	1061	0,56	0,30	15915	1,6	0,39	3799	9,5	-0,01	17185	1,6	0,39		
2014	1178	12,1	1,6	16273	2,4	0,85	4110	8,6	-0,2	18013	4,6	0,6		
2015	1331	12,7	0,8	17921	10,4	0,1	4175	1,6	0,0	19944	13,3	0,4		
2015/II	364	20,6		4714	13,1		1057	1,7		5481	31,4			
7	167	18,9	-0,53	1524	8,4	0,19	349	0,3	-0,91	1530	-9,6	-3,37		
8	176	10,1	-0,06	1235	8,4	0,09	283	0,3	-0,72	1569	25,8	0,87		
9	136	5,7	-0,16	1528	8,4	-0,06	350	0,3	-0,56	1636	14,2	-1,53		
III	479	11,6		4288	8,4		982	0,3		4735	8,3			
10	108,0	-1,7	0,22	1618	2,5	-0,05	394	1,2	0,33	1484	-17,1	-4,11		
11	96,7	15,5	3,16	1594	2,5	-0,07	388	1,2	0,56	1772	10,8	0,84		
12	88,4	23,5	4,22	1346	2,5	-0,04	328	1,2	0,85	1615	9,1	-0,32		
IV	293	10,5		4558	2,5		1110	1,2		4871	0,0			
2016/I	81,2	24,7	3,01	1374	1,9	-0,23	324	2,1	0,59	1962	8,8	2,88		
2	81,6	42,7	4,59	1471	1,9	-0,17	347	2,1	0,56	2063	42,6	5,03		
3	97,5	34,3	3,84	1599	1,9	-0,10	377	2,1	0,54	1438	-10,5	-2,73		
I	260	33,6		4445	1,9		1048	2,1		5463	12,5			
4	107,0	7,4	-0,27	1596	1,3	0,10	350	-0,8	-0,22	1619	-20,1	1,98		
5	123,6	5,0	-0,63	1576	1,3	0,31	346	-0,8	-0,19	2222	25,0	4,93		
6	148,1	1,2	-1,76	1605	1,3	0,51	352	-0,8	-0,14	1616	-3,6	-2,01		
II	379	4,1		4776	1,3		1049	-0,8		5457	-0,4			
7	182,4	9,4	-1,38				368	5,3	0,33	1597	5,3	-3,45		
8	185,3	5,2	-2,56				298	5,3	0,47	1374	-12,4	-2,16		
9	159,4	17,1	-0,17				369	5,3	0,6	1917	17,2	2,66		
III	527	10,1					1034	5,3		4888	3,5			
10	142,9	32,3	2,42							1933	30,3	0,25		

Leto	Zaposlenost													
	Zaposlene osebe				Samozaposlene osebe				Iskalci zaposlitve				Skupaj	
	v podjetjih in organizacijah	letni porast	pri samoz. osebah	letni porast	podjetniki in poklici	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast
2010	685733	-2,0	61461	-9,5	59824	2,2	100504	16,4	935543	16,4	100504	935543	-1,0	
2011	671812	-2,0	57238	-7,0	61258	2,0	110692	10,0	934658	10,0	110692	934658	0,0	
2012	662552	-1,4	54491	-4,8	60823	-0,7	110183	-0,5	920184	-0,5	110183	920184	-1,5	
2013	647584	-2,2	51139	-6,1	61395	0,9	119827	8,8	913423	8,8	119827	913423	-0,7	
2014	652557	0,8	50482	-1,3	64351	4,8	120109	0,2	917901	0,2	120109	917901	0,5	
2015	662315	1,5	50760	0,6	66845	3,9	112725	-6,2	917362	-6,2	112725	917362	-0,1	
2015/1	651838	1,4	49117	1,4	65694	4,0	124279	-4,3	918533	-4,3	124279	918533	0,8	
2	654339	1,5	49255	2,3	66015	4,2	122552	-5,6	919908	-5,6	122552	919908	0,8	
3	657569	1,5	50620	3,1	66414	4,3	118099	-6,8	920565	-6,8	118099	920565	0,7	
4	659579	1,3	51350	3,1	66726	4,4	114923	-7,0	917886	-7,0	114923	917886	-0,3	
5	661307	1,2	51441	2,0	66883	4,3	112385	-6,1	917298	-6,1	112385	917298	-0,3	
6	663525	1,4	51393	0,9	66946	4,3	110245	-6,1	917310	-6,1	110245	917310	-0,2	
7	663022	1,4	51304	0,5	66890	4,2	109557	-5,7	915036	-5,7	109557	915036	-0,3	
8	663311	1,5	51325	0,1	66957	4,0	107935	-6,0	913580	-6,0	107935	913580	-0,3	
9	667353	1,7	51442	-0,5	67207	3,7	104758	-6,9	914828	-6,9	104758	914828	-0,4	
10	669715	1,7	51437	-1,6	67548	3,3	107488	-7,3	917894	-7,3	107488	917894	-0,5	
11	670937	1,8	51206	-1,9	67570	3,1	107412	-6,9	918794	-6,9	107412	918794	-0,4	
12	665293	1,7	49237	-2,3	67290	2,9	113076	-5,3	916720	-5,3	113076	916720	-0,3	
2016/1	663162	1,7	48151	-2,0	67776	3,2	118165	-4,9	916162	-4,9	118165	916162	-0,3	
2	666695	1,9	48335	-1,9	67995	3,0	116039	-5,3	917958	-5,3	116039	917958	-0,2	
3	672648	2,3	49570	-2,1	68150	2,6	110226	-6,7	919421	-6,7	110226	919421	-0,1	
4	676566	2,6	50402	-1,8	68371	2,5	105453	-8,2	919339	-8,2	105453	919339	0,2	
5	679928	2,8	50707	-1,4	68506	2,4	102289	-9,0	919933	-9,0	102289	919933	0,3	
6	682194	2,8	50847	-1,1	68541	2,4	99795	-9,5	919813	-9,5	99795	919813	0,3	
7	681358	2,8	50849	-0,9	68584	2,5	99117	-9,5	916933	-9,5	99117	916933	0,2	
8	682156	2,8	50906	-0,8	68725	2,6	97895	-9,3	916631	-9,3	97895	916631	0,3	
9	687282	3,0	51163	-0,5	69019	2,7	95125	-9,2	919563	-9,2	95125	919563	0,5	
10	690657	3,1	51517	0,2	69324	2,6	97263	-9,5	926565	-9,5	97263	926565	0,9	
11							96843	-9,8		-9,8	96843			

Leto	Cene življenjskih potrebščin $\pi_{2015=100}$																	
	Življenjske potrebščine				Osnovna inflacija				Blago				Storitve				Goniva	
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast		
2010	94,38	1,98	0,14	95,00	0,20	0,00	94,50	2,57	94,19	0,70	90,53	13,08						
2011	96,09	1,81	0,16	95,75	0,79	0,15	97,14	2,79	93,85	-0,35	98,16	8,47						
2012	98,58	2,60	0,24	97,35	1,67	0,12	100,10	3,05	95,32	1,57	106,37	8,38						
2013	100,32	1,77	0,07	98,85	1,55	0,12	101,61	1,51	97,53	2,32	108,72	2,23						
2014	100,52	0,20	-0,02	99,70	0,83	0,03	101,18	-0,42	99,10	1,62	107,19	-1,39						
2015	100,00	-0,52	-0,05	100,00	0,30	0,01	100,00	-1,17	100,00	0,91	100,00	-6,71						
2016/II	100,60	-0,6	-	100,15	-0,1	-	101,21	-1,0	99,30	0,2	101,92	-5,6						
7	99,98	-0,4	0,06	99,67	0,3	0,07	99,32	-0,8	101,39	0,3	101,71	-6,5						
8	100,11	-0,3	-0,09	99,99	0,3	0,08	99,22	-0,7	102,00	0,5	100,92	-6,1						
9	100,03	-0,6	-0,15	100,25	0,3	-0,08	99,89	-1,2	100,32	0,6	98,57	-7,9						
III	100,04	-0,5	-	99,97	0,3	-	99,48	-0,9	101,24	0,5	100,40	-6,8						
10	100,06	-0,8	-0,14	100,33	0,1	-0,07	100,17	-1,5	99,82	0,6	98,31	-8,2						
11	100,19	-0,5	-0,11	100,69	0,4	0,08	100,37	-1,6	99,80	2,0	97,59	-8,4						
12	99,75	-0,5	0,12	100,31	0,3	0,06	99,76	-1,0	99,71	0,7	97,04	-6,7						
IV	100,00	-0,6	-	100,44	0,3	-	100,10	-1,4	99,78	1,1	97,65	-7,8						
2016/I	98,38	-0,5	-0,12	99,14	0,0	-0,08	97,76	-0,9	99,72	0,3	94,20	-5,4						
2	98,42	-0,7	-0,23	99,44	0,2	0,08	97,65	-1,1	100,09	0,1	92,59	-6,9						
3	99,15	-0,9	-0,11	100,24	0,2	0,06	98,64	-1,5	100,24	0,6	92,91	-8,0						
I	98,65	-0,7	-	99,61	0,2	-	98,02	-1,2	100,02	0,3	93,23	-6,8						
4	99,54	-0,6	0,01	100,40	0,4	0,08	99,29	-1,3	100,06	1,0	93,99	-6,6						
5	100,48	-0,4	-0,06	100,96	0,8	0,03	100,21	-1,4	101,07	1,9	95,41	-7,0						
6	101,06	0,2	0,01	101,40	1,1	0,01	100,53	-0,8	102,20	2,5	96,85	-5,6						
II	100,36	-0,2	-	100,92	0,8	-	100,01	-1,2	101,11	1,8	95,42	-6,4						
7	100,19	0,2	0,21	100,45	0,8	0,05	98,46	-0,9	103,91	2,5	96,63	-5,0						
8	100,15	0,0	0,15	100,73	0,7	0,16	98,28	-0,9	104,17	2,1	95,00	-5,9						
9	100,23	0,2	0,01	100,85	0,6	0,09	99,30	-0,6	102,22	1,9	96,22	-2,4						
III	100,19	0,1	-	100,68	0,7	-	98,68	-0,8	103,43	2,2	95,95	-4,4						
10	100,69	0,6	0,19	101,32	1,0	0,08	100,34	0,2	101,46	1,64	96,34	-2,0						
11	100,79	0,6	0,16	101,36	0,7	0,03	100,58	0,2	101,27	1,47	97,45	-0,1						

Harmonizirani indeks cen v evro območju $\pi_{2015}=100$

leto	skupaj		Blago		storitve		osnovna inflacija		Energijska	
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast
2010	93,28	1,62	93,64	1,80	92,90	1,39	93,80	0,94	90,28	7,37
2011	95,81	2,71	96,77	3,35	94,62	1,85	95,40	1,70	101,03	11,92
2012	98,21	2,50	99,69	3,02	96,29	1,77	97,14	1,83	108,74	7,65
2013	99,54	1,35	101,00	1,31	97,65	1,41	98,42	1,32	109,43	0,66
2014	99,97	0,43	100,83	-0,16	98,85	1,23	99,25	0,84	107,35	-1,90
2015	100,00	0,03	100,00	-0,83	100,00	1,16	100,00	0,75	100,00	-6,84
2015/01	98,40	-0,60	98,10	-1,84	98,78	1,03	98,39	0,55	98,62	-9,25
02	99,03	-0,27	98,71	-1,38	99,44	1,19	98,86	0,64	100,17	-7,88
03	100,15	-0,08	100,68	-0,91	99,46	1,02	99,97	0,58	101,91	-5,95
04	100,39	0,01	101,06	-0,70	99,53	0,95	100,19	0,61	102,01	-5,78
05	100,61	0,34	101,29	-0,40	99,74	1,33	100,30	0,81	102,96	-4,84
06	100,60	0,22	101,10	-0,43	99,96	1,09	100,31	0,72	102,86	-5,15
07	99,96	0,24	99,14	-0,53	101,02	1,22	99,78	0,85	102,14	-5,59
08	99,97	0,13	98,92	-0,73	101,33	1,24	100,05	0,86	99,89	-7,16
09	100,19	-0,09	100,14	-1,10	100,26	1,24	100,44	0,79	98,20	-8,86
10	100,34	0,12	100,47	-0,82	100,16	1,35	100,60	0,94	97,68	-8,53
11	100,19	0,15	100,48	-0,60	99,81	1,16	100,43	0,85	97,67	-7,27
12	100,17	0,23	99,92	-0,46	100,50	1,13	100,68	0,82	95,90	-5,84
2016/01	98,72	0,33	97,78	-0,33	99,92	1,15	99,29	0,91	93,31	-5,38
02	98,88	-0,19	97,73	-1,00	100,43	1,00	99,61	0,75	92,07	-8,03
03	100,10	-0,01	99,54	-1,14	100,82	1,36	100,87	0,90	93,03	-8,72
04	100,14	-0,25	99,94	-1,64	100,41	0,88	100,88	0,69	93,10	-8,82
05	100,49	-0,12	100,33	-0,95	100,74	1,01	101,06	0,75	94,64	-8,10
06	100,68	0,08	100,37	-0,73	101,08	1,12	101,06	0,74	96,25	-6,48
07	101,12	1,16	98,50	-0,65	102,19	1,15	100,55	0,77	95,29	-6,71
08	100,21	0,23	98,45	-0,48	102,43	1,06	100,78	0,73	94,29	-5,61
09	100,61	0,42	99,97	-0,17	101,41	1,19	101,18	0,74	96,23	-3,01
10	100,85	0,51	100,56	0,01	101,23	1,73	101,30	0,70	96,78	-0,93
11	100,76	0,56	100,67	0,18	100,89	1,08	101,19	0,76	96,61	-1,09

Leto	Industrijske cene											
	Skupaj			Oprema			Repromaterial			Živiljske potreščine		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2010	115,90	2,0	0,17	102,58	-0,4	-0,03	120,07	2,9	0,25	111,36	1,0	0,08
2011	120,28	3,78	0,24	103,19	0,59	0,05	126,30	5,20	0,29	114,12	2,5	0,19
2012	121,50	1,01	0,10	104,14	0,93	0,04	127,30	0,79	0,08	115,71	1,40	0,16
2013	121,86	0,30	-0,04	103,96	-0,17	0,01	127,33	0,03	-0,09	116,80	0,94	0,01
2014	120,55	-1,07	-0,08	103,65	-0,30	-0,02	125,01	-1,82	-0,14	116,31	-0,41	-0,10
2015	119,93	-0,52	-0,13	103,72	0,07	-0,05	123,83	-0,94	-0,13	116,07	-0,21	-0,02
2015/II	120,30	0,0	-	103,81	0,5	-	124,19	-0,3	-	116,55	0,1	-
7	120,30	-0,2	-0,23	103,86	0,0	-0,06	124,06	-0,6	-0,17	116,70	0,3	0,15
8	120,06	-0,4	-0,19	103,69	-0,2	-0,05	123,96	-0,8	-0,14	116,31	0,2	-0,05
9	119,54	-0,9	-0,15	103,53	-0,5	-0,05	123,51	-1,5	-0,11	115,55	-0,3	-0,08
III	119,97	-0,5	-	103,69	-0,2	-	123,84	-1,0	-	116,19	0,0	-
10	119,51	-0,9	-0,11	103,53	-0,4	-0,05	123,31	-1,6	-0,26	115,72	-0,2	-0,13
11	119,00	-1,3	-0,25	103,46	-0,5	-0,25	122,59	-2,0	-0,24	115,36	-0,6	-0,31
12	118,88	-1,4	-0,14	103,43	-0,7	-0,26	122,51	-2,2	-0,08	115,17	-0,6	-0,32
IV	119,13	-1,2	-	103,47	-0,5	-	122,80	-1,9	-	115,42	-0,5	-
2016/1	118,79	-1,5	-0,11	103,45	-0,6	-0,24	122,33	-2,2	-0,28	115,14	-1,0	-0,23
2	118,33	-1,4	-0,16	103,43	-0,4	-0,11	121,48	-2,2	-0,29	114,93	-0,7	-0,25
3	117,97	-1,9	-0,15	103,33	-0,5	-0,08	121,08	-2,6	-0,34	114,52	-1,7	-0,15
I	118,36	-1,6	-	103,40	-0,5	-	121,63	-2,3	-	114,86	-1,1	-
4	117,84	-2,0	-0,13	103,06	-0,8	-0,03	121,15	-2,3	-0,32	114,17	-2,1	-0,27
5	118,06	-1,9	-0,12	102,98	-0,8	-0,01	121,45	-2,2	-0,25	114,40	-1,9	-0,24
6	118,19	-1,8	-0,11	103,03	-0,7	0,02	121,76	-2,1	-0,03	114,27	-1,8	-0,28
II	118,03	-1,9	-	103,02	-0,8	-	121,45	-2,2	-	114,28	-1,9	-
7	118,20	-1,7	-0,18	103,05	-0,8	-0,07	121,67	-1,9	0,02	114,43	-1,9	-0,16
8	118,18	-1,6	-0,16	102,99	-0,7	-0,06	121,81	-1,7	0,05	114,16	-1,8	-0,09
9	118,29	-1,0	-0,13	103,15	-0,4	-0,04	121,83	-1,4	0,07	114,38	-1,0	-0,05
III	118,22	-1,5	-	103,06	-0,6	-	121,77	-1,7	-	114,32	-1,6	-
10	118,07	-1,2	-0,11	103,15	-0,4	-0,03	121,79	-1,2	0,08	113,76	-1,7	-0,01
11	118,13	-0,7	-0,06	103,11	-0,3	0,01	121,94	-0,5	0,05	113,75	-1,4	0,04

Leto	Povprečne plače																			
	Skupaj bruto						Skupaj neto						Število plačanih ur						BITO plača za plačano uro	
	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	število	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast		
2010	1494,89	3,9	0,31	966,69	3,9	0,33	168	0,3	0,0	8,87	3,5	0,16								
2011	1524,56	2,0	0,09	987,34	2,2	0,10	167	-0,7	0,0	9,08	2,3	0,02								
2012	1526,26	0,1	-0,09	991,47	0,4	-0,05	168	0,6	0,0	9,08	0,1	0,04								
2013	1523,14	-0,2	0,06	996,98	0,6	0,11	168	0,0	0,0	9,08	0,0	-0,04								
2014	1540,11	1,1	0,11	1005,34	0,8	0,07	168	-0,02	0,0	9,19	1,2	0,02								
2015	1551,65	0,7	0,08	1009,86	0,4	0,07	169	-0,09	0,0	9,30	1,2	0,13								
2015/II	1537,42	0,6	-	1002,26	0,3	-	167	-0,4	-	9,27	1,6	-								
7	1541,83	0,4	0,23	1005,06	0,2	0,22	175	0,0	-	9,19	5,0	-0,15								
8	1524,44	0,5	-0,08	995,85	0,3	-0,01	163	-0,6	-	9,21	-0,4	0,28								
9	1522,07	0,2	0,05	994,90	0,1	0,12	169	0,0	-	9,02	0,6	0,24								
III	1529,45	0,4	-	998,60	0,2	-	169	-0,2	-	9,14	1,7	-								
10	1540,58	-0,2	-0,04	1004,34	-0,3	0,00	169	-3,4	-	9,12	3,5	0,19								
11	1679,41	2,8	0,49	1082,34	2,7	0,58	163	3,8	-	10,32	-0,6	0,13								
12	1594,93	1,8	0,41	1035,58	1,7	0,43	175	0,0	-	9,09	1,6	0,09								
IV	1604,97	1,5	-	1040,75	1,4	-	169	0,1	-	9,51	1,5	-								
2016/1	1559,79	1,4	0,11	1015,85	1,2	0,08	163	-3,6	-	9,85	8,1	2,44								
2	1574,22	3,8	0,51	1022,32	4,1	0,44	162	3,2	-	9,69	3,3	0,50								
3	1593,27	2,8	0,53	1033,95	2,6	0,45	175	3,6	-	9,10	-2,4	-0,07								
I	1575,76	2,7	-	1024,04	2,6	-	167	1,1	-	9,55	3,0	-								
4	1571,12	1,8	0,16	1021,74	1,6	0,12	163	-3,6	-	9,64	4,0	2,01								
5	1561,26	2,1	-0,08	1016,36	1,9	-0,10	169	3,7	-	9,23	-0,6	-0,44								
6	1564,49	1,6	0,11	1018,70	1,5	0,06	169	0,0	-	9,24	-0,2	-0,73								
II	1565,62	1,8	-	1018,93	1,7	-	167	0,0	-	9,37	1,0	-								
7	1549,78	0,5	-0,29	1010,78	0,6	-0,26	163	-6,9	-	9,49	3,3	-0,87								
8	1571,30	3,1	0,15	1023,28	2,8	0,11	176	8,0	-	8,93	-3,0	-0,93								
9	1558,29	2,4	0,04	1015,33	2,1	0,01	169	0,0	-	9,21	2,1	-0,93								
III	1559,79	2,0	-	1016,46	1,8	-	169	0,4	-	9,21	0,8	-								

Leto	Prihodki javnega sektorja													
	Skupaj				Neposredni davki in ostali prihodki				DDV in trošarine				Canine	
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast
2010	13652,60	-0,4	0,2	8986,77	-2,2	0,0	4575,15	4,3	0,5	90,68	5,5	90,68	5,5	2,5
2011	14318,09	4,8	-0,85	9490,15	5,3	-0,1	4721,80	5,2	-0,3	106,14	17,9	106,14	17,9	0,0
2012	13924,47	0,6	-0,10	9200,75	4,9	0,26	4641,18	-1,0	-0,12	82,55	-19,0	82,55	-19,0	-1,75
2013	13497,42	-3,1	0,17	8708,92	-5,4	-0,19	4711,04	1,5	1,18	77,47	-6,2	77,47	-6,2	-0,95
2014	14174,40	5,1	0,23	9405,00	7,9	0,41	4847,11	2,9	-0,11	77,71	0,3	77,71	0,3	1,98
2015	14542,90	2,8	0,2	9468,90	2,6	0,4	4991,53	3,4	0,4	82,47	6,9	82,47	6,9	-0,6
2015/II	3730,96	0,2	-	2480,63	-0,7	-	1228,86	1,8	-	21,47	13,0	21,47	13,0	-
7	1161,62	5,3	-0,13	667,06	4,9	0,46	487,52	5,7	-1,08	7,04	14,1	7,04	14,1	-0,87
8	1206,26	7,9	0,20	783,92	3,9	0,08	415,70	16,3	0,30	6,64	11,6	6,64	11,6	1,28
9	1118,51	-8,9	-1,10	794,56	2,9	0,33	317,47	-29,3	-4,10	6,49	2,7	6,49	2,7	-0,04
III	3486,39	1,4	-	2245,54	3,9	-	1220,69	-2,5	-	20,17	9,5	20,17	9,5	-
10	1351,37	10,2	1,22	792,33	3,9	0,73	551,78	20,6	1,86	7,25	5,6	7,25	5,6	-0,99
11	1239,77	5,1	0,25	807,92	3,9	0,27	426,01	7,7	0,17	5,85	-12,2	5,85	-12,2	-4,49
12	1300,18	0,0	-0,49	885,83	3,5	-0,14	407,86	-6,6	-1,12	6,48	-14,9	6,48	-14,9	-0,07
IV	3891,31	5,1	-	2486,08	3,8	-	1385,65	7,2	-	19,58	-7,2	19,58	-7,2	-
2016/I	1225,26	0,5	-0,37	785,47	6,7	0,04	433,09	-9,1	-1,13	6,70	13,5	6,70	13,5	5,02
2	1148,44	-0,1	0,79	776,16	-4,0	-0,32	364,55	9,0	3,50	7,73	23,6	7,73	23,6	2,83
3	1133,61	6,3	1,14	782,93	10,0	1,05	342,78	-0,7	1,45	7,89	-13,3	7,89	-13,3	0,19
I	3507,31	2,3	-	2344,56	4,2	-	1140,43	-0,3	-	22,32	7,9	22,32	7,9	-
4	1241,27	-7,6	-0,57	795,87	-10,1	-0,30	438,25	-2,6	-0,97	7,16	-10,2	7,16	-10,2	-2,48
5	1356,82	23,6	1,80	883,06	18,6	0,77	467,57	35,1	4,00	6,20	-7,6	6,20	-7,6	-3,91
6	1278,54	-0,9	0,56	910,11	7,0	1,16	362,02	-16,4	-0,79	6,41	-5,5	6,41	-5,5	-5,03
II	3876,63	5,0	-	2589,03	5,2	-	1267,84	5,4	-	19,77	-7,8	19,77	-7,8	-
7	1155,03	-0,6	-0,45	669,56	0,4	-0,08	480,01	-1,5	-0,92	5,47	-22,3	5,47	-22,3	-6,59
8	1320,54	9,5	2,12	869,43	10,9	1,79	443,31	6,6	2,50	7,80	17,4	7,80	17,4	5,99
9	1259,00	12,6	0,16	831,12	4,6	0,41	420,33	32,4	-0,48	7,54	16,3	7,54	16,3	9,80
III	3734,57	7,2	-	2370,10	5,3	-	1343,65	12,5	-	20,81	3,8	20,81	3,8	-
10	1258,72	-6,9	-0,95	799,62	0,9	-0,14	452,43	-18,0	-2,34	6,68	-7,9	6,68	-7,9	2,62
11	1277,50	3,0	0,35	829,49	2,7	-0,04	441,95	3,7	1,04	6,06	3,6	6,06	3,6	-0,91

Prispevki za socialno varnost

	Skupno			Zdravstveno zavarovanje			Pokojninsko zavarovanje			Zaposlovanje		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2012	5720,63	8,4	-0,13	2268,25	5,7	-0,25	3425,95	-0,1	-	26,34	-0,1	-
2013	5604,85	-2,1	0,36	2237,89	-1,3	4,54	3340,17	-2,5	6,17	26,79	1,7	-
2014	5740,76	2,4	0,32	2314,13	3,4	0,46	3396,92	1,7	0,22	29,71	11,3	-
2015	5922,44	3,2	0,25	2371,68	2,6	0,19	3519,82	3,6	0,32	30,93	4,1	-
2015/1	1453,04	4,6	-	584,48	8,0	-	860,96	2,2	-	7,60	5,1	-
4	492,50	-2,6	-0,45	197,14	-11,4	-0,84	292,77	4,2	-0,27	2,59	5,7	-
5	486,36	2,9	-0,11	195,16	1,9	-0,30	288,69	3,6	0,02	2,51	-1,4	-
6	486,49	2,8	0,03	194,99	1,9	-0,02	288,95	3,4	0,16	2,55	3,3	-
II	1465,35	1,0	-	587,29	-2,5	-	870,41	3,8	-	7,65	2,5	-
7	493,68	3,7	0,65	197,55	2,7	0,74	293,57	4,4	0,68	2,56	4,5	-
8	488,45	3,6	0,41	195,19	2,4	0,06	290,70	4,5	0,56	2,57	4,3	-
9	487,41	3,8	0,93	194,99	2,9	1,66	289,93	4,5	0,55	2,50	1,9	-
III	1469,55	3,7	-	587,73	2,7	-	874,19	4,5	-	7,63	3,6	-
10	490,38	2,2	0,74	196,17	1,3	0,02	291,64	2,9	1,30	2,56	2,1	-
11	494,05	3,6	1,98	197,79	2,8	2,24	293,68	4,1	2,40	2,58	5,5	-
12	550,08	4,3	0,24	218,23	3,3	0,45	328,94	5,0	0,14	2,90	8,2	-
IV	1534,51	3,4	-	612,19	2,5	-	914,27	4,0	-	8,05	5,3	-
2016/1	502,56	9,0	0,26	201,31	20,4	0,58	298,55	2,5	0,01	2,70	5,6	-
2	498,72	-7,7	-0,59	198,97	-22,0	-0,99	297,15	5,2	-0,36	2,60	3,5	-
3	507,95	12,4	1,18	202,78	25,1	2,80	302,50	5,3	0,14	2,67	5,3	-
I	1509,23	4,6	-	603,07	7,8	-	898,19	4,3	-	7,97	4,8	-
4	511,50	3,9	-0,80	203,72	3,3	-1,74	305,07	4,2	-0,20	2,71	4,7	-
5	515,79	6,1	0,36	205,02	5,1	0,07	308,06	6,7	0,39	2,71	8,1	-
6	508,57	4,5	0,13	202,47	3,8	-0,14	303,40	5,0	0,13	2,70	5,9	-
II	1535,86	4,8	-	611,21	4,1	-	916,53	5,3	-	8,12	6,2	-
7	519,96	5,3	0,57	208,09	5,3	0,58	309,18	5,3	0,46	2,69	4,8	-
8	499,07	2,2	-0,14	197,38	1,1	-0,59	299,00	2,9	0,03	2,69	4,8	-
9	515,65	5,8	0,84	205,39	5,3	0,73	309,47	6,7	1,03	0,78	-68,8	-
III	1534,67	4,4	-	610,86	3,9	-	917,66	5,0	-	6,16	-19,7	-
10	500,32	2,0	-0,12	200,22	2,1	-0,19	299,33	2,6	-0,02	0,78	-69,6	-
11	510,27	3,3	0,46	203,69	3,0	0,59	305,81	4,1	0,69	0,78	-69,8	-

Leto	Kreditni podjetjem		Kreditni prebivalstvu		Kreditni in depoziti		Depoziti podjetij		Depoziti prebivalstva	
	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast
2010	20827	0,07	9282	10,33	4038	4,40	14897	3,73		
2011	20091	-3,53	9454	1,85	4016	-0,54	15151	1,71		
2012	18682	-7,02	9257	-1,98	3823	-4,83	15114	-0,24		
2013	14191	-23,88	8918	-3,77	4247	11,06	14613	-3,32		
2014	11190	-20,83	8763	-1,73	4710	10,90	15368	5,17		
2015	10089	-10,85	8815	-0,31	5151	13,38	16014	3,41		
2015/1	11317	-18,88	8842	-0,42	4543	8,14	15486	4,91		
2	11213	-18,98	8802	-0,53	4521	8,70	15582	4,40		
3	11164	-18,94	8834	-0,21	4710	6,88	15593	4,75		
4	11054	-19,52	8826	-0,26	4655	6,86	15490	4,22		
5	10980	-19,43	8847	0,14	4747	7,20	15515	3,94		
6	10893	-18,53	8836	0,30	4999	6,82	15578	3,68		
7	10690	-19,02	8821	0,15	4936	5,61	15663	3,45		
8	10637	-18,79	8812	-0,02	5030	6,50	15630	2,43		
9	10438	-19,57	8825	0,14	5021	6,42	15665	3,01		
10	10327	-14,41	8873	0,75	4996	5,25	15745	3,55		
11	10209	-14,38	8857	0,75	5094	8,48	15745	3,31		
12	10068	-10,03	8856	1,07	5337	13,31	15883	3,35		
2016/1	10089	-10,85	8815	-0,31	5151	13,38	16014	3,41		
2	9675	-13,72	8789	-0,15	5211	15,26	16109	3,38		
3	9499	-14,91	8830	-0,05	5367	13,95	16210	3,96		
4	9539	-13,71	8863	0,42	5400	16,00	16242	4,85		
5	9447	-13,96	8891	0,50	5365	13,02	16350	5,38		
6	9307	-14,56	8920	0,95	5377	7,56	16476	5,76		
7	9236	-13,60	8892	0,80	5534	12,12	16648	6,29		
8	9045	-14,97	8930	1,34	5486	9,07	16620	6,33		
9	8984	-13,93	8974	1,69	5450	8,54	16607	6,01		
10	9012	-12,73	9041	1,89	5642	12,93	16668	5,86		

